

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Disputatio V. De Proprietatibus Actûs Fidei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

non causat, nisi per accidens: nec facit, quantum est ex se, ut reputetur infidelis, sed tantum permittit eam opinionem. Ad confir. neg. ant. Ut jam diximus n. 79. non licet gratis absque causa id facere, ex quo moraliter sequitur aliorum deceptio: quod, tum in aliis, tum maxime in hac materia verum est; videtur enim etiam pertinere ad honorem fidei, ut non sine causa aliquis ita se gerat, ut infidelis possit reputari.

Dices. Plures sunt vestes, quae assumuntur specialiter ab infidelibus, tanquam ipsis propriae, ut constat experientia: atqui nulla causa potest esse licite istis utendi ad se occultandum: ergo. prob. mi. nulla potest esse causa sufficiens ad assumendum signum infidelitatis: ergo. Confir. Tale signum æquiparatur verbo, quo quis diceret, se esse e. g. Turcam: ergo. Resp. dist. mi. nulla causa potest esse iis utendi, si proprietates illa non sit separabilis in ulla circumstantiis. conc. mi. si sit separabilis. neg. mi. & conf. Diximus jam, vestes habere duplicem institutionem: primariam, seu primævam ex rei natura: & secundariam ex lege humana, atque hanc non esse inseparabilem in omnibus circumstantiis.

Si tamen vestis aliqua esset, ex primæva sua institutione, præcisè intenta ad cultum idololatricum, e. g. corona ex idolis, vel similibus actio, e. g. gestatio idoli in manu, vel fronte, utique licita non foret, ut jam diximus n. 645. ubi etiam egimus de veste, cui idolum appictum &c. ad prob. dist. ant. si illa res, quæ ex institutione secundaria est tale signum, adhibeatur in circumstantiis, in quibus non separatur illa significatio. conc. ant. si ea res adhibeatur in aliis circumstantiis. neg. ant. & conf. Sic aliud utique est, portare vestem religiosam: aliud dicere verbis, se esse religiosum. Nec dicas, usum vestis, propriae infidelium, esse inseparabilem à significatione infidelitatis; nam, licet hoc dici possit de quibusdam, de quibus modò diximus, e. g. de corona ex idolis composita: at id dici non potest de omnibus vestibus, e. g. de communi tegmine Turcico capitis: sicut nec de veste religiosorum.

DISPUTATIO V.

De Proprietatibus Actus Fidei.

657. **H**Ac disputatione agendum de certitudine actus fidei, itemque de ejusdem, ac habitus fidei supernaturalitate: qua occasione etiam tractabimus de supernaturalitate aliorum actuum, & habituum, tum intellectus, tum voluntatis, ad actum fidei prærequistorum, ut sic penitus noscatur natura, seu essentia, tum ipsius actus fidei, tum principiorum, ad eum eliciendum necessariorum. Quid certitudo, & quotuplex sit, jam diximus n. 509 unde tantum est opus, ibi dicta huc applicare. Supernaturalitatem, quantum ad has conclusiones rite

firmandas, & explicandas necesse est, sequenti quaestione attingemus. Addeamus aliqua de subjecto habitus fidei: cumque de reliquis duobus habitibus Theologicis, seu spe, & charitate, proportionaliter sit discurrendum, etiam de his statim agemus, ne hæc dicta inferius iterum repetere oporteat.

QUÆSTIO I.

De Certitudine Actus Fidei.

ARTICULUS I.

An, & quàm certus sit Actus Fidei Theologicae.

658. **D**ico. Actus fidei Theologicae est essentialiter verus, nec potest esse falsus. ita omnes Catholici. Prob. Actus fidei Theologicae debet intrinsicè niti motivo, seu objecto formali Divino, id est, testimonio DEI, ut probatum n. 38. sed testimonium DEI est essentialiter verum, ut iterum probatum n. 52. & 53. ergo actus fidei Theologicae debet intrinsicè niti objecto essentialiter vero: consequenter debet etiam ipse esse essentialiter verus, nec potest esse falsus. Confir. 1. Charitas Theologica necessariò debet pro objecto formali habere bonitatem Divinam realiter talem, & non tantum apparenter talem (sicut etiam spes Theologica verum DEUM possidendum) aliàs posset quis amando super omnia falsum DEUM justificari; cum actus verus charitatis Theologicae justificet, quod est absurdissimum: ergo etiam fides Theologica debet habere pro objecto formali testimonium DEI realiter tale, & non tantum apparenter tale. Confir. 2. Actus spei, & actus charitatis Theologicae, tendunt in objectum Divinum, ut propositum per actum fidei: ergo, si illi non possunt, tendere in objectum tantum apparenter Divinum, neque fides poterit proponere objectum tantum apparenter Divinum; consequenter neque poterit tali niti.

659. Prob. conclusio 2. Habitus fidei est velut instrumentum Spiritus S., per quod hic juvat intellectum ad assensum: ergo debet esse proportionatus veritati Spiritus S. consequenter non potest influere in actum falsum. Confir. Actus fidei, est supernaturalis, ut probabimus infra n. 680. atqui omnis actus supernaturalis principaliter attribuitur DEO, ut docet Apostolus 1. Corinth. 15. v. 10. dicens: *Non ego autem, sed gratia DEI mecum:* quod idem docet Tridentinum sess. 6. c. 16. ubi ait de DEO: *Cujus tanta est erga omnes homines bonitas, ut eorum velit esse merita, quæ sunt ipsius dona:* ex quibus habetur, merita nostra (inter quæ etiam est actus fidei) esse supernaturalia dona DEI: ergo etiam attribuitur principaliter DEO actus fidei: sed actus falsus DEO tribui non potest: ergo.

660. Dico 2. Actus fidei est omnino certus

certus. ita rursus omnes Catholici. Prob. Ut diximus *n. 509.* triplex est certitudo, & quælibet competit actui fidei: ergo est omnino certus. prob. ant. Inprimis actus fidei est certus certitudine objectiva; quia est verus, seu conformis objecto. 2. Etiam est certus certitudine formali; quia est essentialiter verus, seu essentialiter exigens, objectum ita se habere, prout ipse affirmat, ut patet ex probationibus primæ conclusionis. 3. Etiam est certus certitudine adhesionis; quia per actum fidei intellectus adheret firmissimè objecto, ita, ut excludat omne dubium; esset enim utique gravis irreverentia, si de veritate testimonii Divini dubitaremus; unde *C. Dubius 1. de hæreticis.* dicitur: *Dubius in fide infidelis est.* Quando autem aliquando aliqui, etiam pii, putant, se non firmissimè adherere objecto revelato, sed dubitare, saltem indeliberatè, dum credunt, non habent dubium strictè dictum, etiam indeliberatum, si ve ram vacillationem intellectus, eo instanti, quo fidem eliciunt, ut diximus. *n. 505.* sed tantum habent aliquos motus phantasie, aut potentie apprehensivæ, quibus quasi apprehendant, se dubitare.

661. Dico 3. Actus fidei est certior quovis actu naturali, etiam metaphysicè evidente. ita omnes, qui non faciunt quæstionem de voce, & non accipiunt in alio sensu hunc terminum *certitudo.* Loquor autem hic, non de certitudine præcisè objectiva, quæ non videtur esse aliud, quàm buasi æqualitas, aut conformitas cum objecto, seu re ipsa veritas formalis actus; nam hæc non videtur capere magis, & minus, sed stare in indivisibili; licet enim unum possit esse magis falsum, quàm alterum, non potest, strictè loquendo, unum esse magis verum, quàm alterum: sicut, licet una linea possit esse magis curva, vel inæqualis tertiæ, quàm altera, non potest tamen, strictè, & mathematicè loquendo, una esse magis recta, quàm altera: nec magis æqualis, quàm altera. Quare præcindendo à certitudine tantum objectiva, loquimur nunc de certitudine formali, & subjectiva, seu adhesionis.

662. Prob. conclusio. Ille actus est certior certitudine formali, qui nititur firmiore motivo, & magis cum veritate connexo: atqui actus fidei, immediatè nixus Divina veracitate (quæ est magis connexa cum veritate, quàm omne lumen naturale creatum, quo nititur actus metaphysicè evidens) nititur firmiore motivo: ergo. ma. videtur patere ex acceptione vocis *certitudo*; hoc enim intelligitur per certitudinem formalem: & actus, qui nititur motivo, magis exigente veritatem, etiam magis eam exigit, quàm alius actus, qui nititur tantum motivo minus exigente veritatem. Prob. etiam mi. ad discernendum, quodnam motivum ex duobus, essentialiter certis, sit magis connexum cum veritate, non habemus aliud medium, quàm comparare ea per hypothefes impossibiles (nam nec motivum

veracitatis Divinæ, nec evidentiæ naturalis metaphysicæ, potest in ulla hypothefi possibili à veritate deficere) & videre, quodnam prius à veritate deficeret, si aliquod ex iis deficere deberet: sed utique quodlibet lumen tantum naturale, quantumvis evidens, citius à veritate deficeret, quàm veracitas Divina: ergo.

Confr. Etsi impossibile sit, creaturam aliquam impossibilem esse, tamen magis impossibile est, DEUM impossibilem esse (nam necessitas creaturæ non est per statum; sed per alienationem: necessitas autem DEI est per statum: rursus creatura, si ponatur, habet omnia sua, non à se, sed ab alio: DEUS habet omnia sua à se, adeoque magis impossibile est, hunc esse Chimeram, quàm creaturam) ergo etiam magis impossibile est, falsum esse actum, qui nititur infallibilitate Divina, quàm qui nititur infallibilitate creata: sed actus fidei nititur infallibilitate Divina: actus evidens nititur tantum infallibilitate creata: ergo.

663. Prob. etiam conclusio de certitudine adhesionis. Ille actus est certior certitudine adhesionis, per quem intellectus firmiter per actum fidei objectis revelatis, quàm per quemlibet actum scientificum objectis demonstratis: ergo. ma. est definitio. mi. prob. iterum recurro ad hypothefes impossibiles; si enim intellectus deberet deserere aliquod objectum, citius desereret objectum scitum, quàm creditum: & sic intelligi debet illud Apostoli *ad Galatas 1. v. 8.* *Licet nos, aut Angelus de celo, evangelizet vobis, præterquam quod evangelizavimus vobis, anathema sit:* quasi diceret: Licet Angelus beatus non possit falsum loqui, tamen, si per impossibile ille aliquid loqueretur, quod non esset conforme revelationi, quam ego vobis tradidi, non ei credatis, sed habeatis eum, tanquam excommunicatum: & si revelationem DEI præferatis etiam dicto Angelico.

664. Ex quo tamen, sicut non sequitur, nos ullatenus dubitare de dicto Angelico (nam, quod tantum in suppositione impossibili fieri deberet, utique non fundat ullum dubium) sic neque sequitur, nos dubitare de veritate actuum naturaliter evidentium: sicut etiam, si pater dicat: si deberem unum filium perdere, mallem perdere Titium, quàm Cajum: non sequitur, quod actu velit perdere Titium. Quando autem motivum naturale potest à veritate deficere, tunc, licet ratio naturalis non advertat, id hic, & nunc deficere, si tamen id doceat testimonium Divinum, rationem captivamus in hujus obsequium. Et sic citius negamus assensum visui, & gustui, qui dicerent, in Evcharistia adesse panem, & vinum, quàm revelationi DEI dicenti, tantum adesse accidentia: sic ob revelationem contrariam non extendimus ad Personas Divinas illud principium: *Quæcumque sunt eadem uni tertio, sunt eadem inter se:* etsi videatur intellectus valde incli-
nari

nari ad existimandum, illud principium etiam ad istas extendi.

665. Hanc adhesionem firmissimam fidei ad objecta revelata, super omnem adhesionem ad lumen naturale, passim adstruunt, & exigunt SS. Patres. S. Basiliius in psal. 115. ait: *Fides supra rationales methodos animam ad assensum trahens.* S. Chrysostomus homil. 21. in c. 11. ad Hebr. *Sub finem explicans illud: Est autem fides... argumentum non apparentium:* ait: *Neque rursus, si de iis, quæ non cadunt sub aspectum, non apertius fuerit quispiam persuasus, quam de iis, quæ videntur, potest esse fides.* Richardus a S. Victore l. 1. de Trinit. c. 2. *Quotquot veraciter fideles sumus, nihil certius, nihil constantius tenemus, quam, quod fide apprehendimus.* Huc etiam videtur respexisse S. Petrus ep. 2. c. 1. v. 19. dicens: *Habemus firmiorem propheticum sermonem &c.*

ARTICULUS II.

Solvuntur Objectiones.

666. **O**B. 1. contra 1. conclusionem. Judæi, qui ante Christi nativitatem crediderunt, eam venturum, potuerunt etiam post ejus nativitatem, quando istam nondum sciverunt, eundem adhuc credere venturum, & nondum præsentem: ergo actus fidei potuit esse falsus. Confir. Actus fidei circa præsentiam Christi in hostia consecrata potest esse falsus; quia potest hostia non fuisse consecrata: ergo. Resp. neg. ant. nam Judæi, etiam ante adventum Christi, credebant eum venturum tempore à prophetis prædicto: nec licebat ipsis aliquod tempus designare, in quod ferretur actus fidei, nisi quod clarè significabatur per revelationem, seu prophetiam; unde quando post Christi nativitatem Judæi affirmarunt, tempus illud nondum transiisse, id faciebant, non ex fide, aut revelatione Divina vera, sed ex conjectura humana falsa.

Si tamen velles urgere, quòd saltem, dum loquebantur prophætæ, poterant Judæi fide Divina credere, tempus præteritum, vel etiam tunc præsens, nondum esse coexistens nativitati Christi. Resp. hoc semper etiam postea verum mansisse: & semper posse adhuc credi; nam semper verum est, & erit, eo tempore, quo prophetabat, e. g. Isaias, Christum nondum natum fuisse: si autem, vel per possibile, vel impossibile, redderetur aliquod objectum materiale fidei non amplius existens, actus fidei, non posset, illud deinceps affirmare existens pro alio tempore, ut sufficienter probant nostræ rationes. Ad confirm. neg. suppositum ant. Non potest elici, ordinariè saltem, actus fidei de præsentia Christi in particulari hostia: si autem eliceretur, non posset ea hostia non esse consecrata. vide n. 508.

667. Ob. 2. Virtutes morales possunt

amplecti honestatem tantum apparentem: ergo etiam actus fidei potest affirmare verum tantum apparens, adeoque esse falsus. ant. prob. virtuosè quis largitur eleemosynam ficto pauperi: ergo. Confir. Prudentia, quæ est virtus intellectualis, potest dictare, tali ficto pauperi dandam esse eleemosynam: ergo etiam virtutes intellectuales possunt tendere in falsum, adeoque etiam fides. Resp. 1. neg. ant. ad prob. conc. ant. neg. conf. Aliud est fictus pauper, aliud est ficta honestas; licet enim in tali casu paupertas sit ficta, honestas tamen est vera; nam revera honestum est, dare eleemosynam illi, qui apparet esse pauper; si enim homines deberent semper esse revera certi de paupertate aliorum, sæpissimè retraherentur ab eleemosyna danda.

Aliud est, quòd fortè aliquando motivum formale quo talis virtutis possit esse tantum apparens, e. g. respectu misericordiæ paupertas ficta: vel respectu justitiæ debitum tantum apparens, quod tamen movet ad solutionem. At, cum hoc virtus non amplectatur, sed tantum præsupponat, nihil inde sequitur absurdi. Sunt tamen Theologi, qui dicunt, objectum etiam formale quo virtutum moralium, esse semper bonum verum, & non tantum apparens: quanquam istud, hinc & nunc, e. g. in casu ficti pauperis, non per actum directum, sed quasi per reflexum, attingatur, ita, ut dans eleemosynam pauperi ficto, moveatur à vera paupertate, & solvens debitum creditori, tantum apparenter tali, moveatur à vero jure: qua de re videatur Gormaz de virt. Theol. n. 815. Mihi non videtur, opus esse isto responso; puto enim, esse verissimam honestatem in eo actu, quo quis vult dare, aut dat eleemosynam pauperi; ficto quidem, sed prudenter judicato tali: & idem dico de solutione debiti, facta creditori tantum apparenter tali: qua ratione saltem objectum formale quod virtutum moralium est semper bonum verum, quod sufficit, quidquid sit de objecto formali quo.

668. Resp. 2. om. ant. neg. conf. nam, etiam si virtus moralis amplecteretur honestatem tantum apparentem, non ideo posset fides amplecti revelationem tantum apparentem; nam, licet non desint Theologi, qui dicant, objectum virtutum moralium non necessariò esse bonum in se, sed tantum bonum prudenter tale existimatum: non tamen potest inde inferri, quòd etiam virtutum intellectualium, inter quas est fides, objectum, sit tantum verum prudenter existimatum; aliàs enim virtutes intellectuales non differrent ab habitibus opinativis; unde objectum virtutum intellectualium est verum re ipsa tale: & vel Logici jam cum Aristotele dicunt, virtutem intellectualem esse eam, *per quam anima semper verum dicit.*

Resp. 3. iterum om. ant. neg. conf. nam, etsi honestas illa creata, quam virtutes morales habent pro objecto formali quod, esset tantum apparens, & re ipsa fal-

fa, tamen objectum formale quod virtutum Theologicarum non potest esse tantum apparenter Divinum, sed debet esse revera tale; ait enim S. Thomas 1. 2. q. 68. a. 8. in corp. *Virtutes quidem Theologicae sunt, quibus mens humana DEO conjungitur*: utique autem mens humana conjungitur DEO vero, & non tantum apparenter tali; alias admitti debent absurda, n. 658. allata; unde ex mente Angelici non possunt virtutes Theologicae (inter quas etiam est fides) ferri in aliquid, quod tantum est apparenter, & non reipsa Divinum: quod autem est reipsa Divinum, est necessarium verum: ergo.

Addunt hic aliqui, etiam habitum pie affectionis (qui, licet entitative sit moralis, terminative tamen est Theologicus) non posse elicere suum actum, nisi detur revelatio Divina vere talis. Saltem hoc est certum, quod, nisi detur vere revelatio Divina, non possit pia affectio elicere imperium effectivè efficax (non enim potest sequi tunc effectus, seu actus fidei) quidquid sit de imperio affectivè efficaci. Ad confir. neg. conf. Prudentia non dicit, hunc esse pauperem, quod esset falsum: sed tantum dicit, huic, qui apparet pauper, in his ipsis circumstantiis paupertatis apparenter existentis, rationabiliter dandam esse eleemosynam, quod est omnino verum.

669. Ob. 3. contra 3. conclusionem. S. Thomas 2. 2. q. 4. a. 8. in corp. ait, scientiam esse certiore quoad nos, seu ex parte subjecti, quam sit fides: ergo fides tantum est certior ratione pie affectionis. Confir. Idem Angelicus q. 14. de veritate a. 1. in corp. ait: *Intellectus credentis est captivatus; quia tenetur terminis alienis, & non propriis inde etiam est, quod in credente possit insurgere motus de contrario hujus, quod firmissimè tenet, quamvis non intelligenter, vel scienter*: ergo, cum scientia excludat motum de contrario, seu motum dubitationis, est certior. Resp. neg. conf. S. Doctor expressè ibi dicit, fidem simpliciter esse certiore, ratione causæ, seu motivi, scilicet revelationis: per certitudinem autem quoad nos, vel ex parte subjecti, intelligit tantum proportionem objecti cum subjecto; nam ait, id etiam dici certius, *quod plenius consequitur intellectus*, hoc est, quod magis est aptum captui intellectus: qua in acceptione certitudinis hinc non loquimur; utique enim admittimus, mysteria fidei magis esse supra captum nostrum, quam objecta scientiæ naturalis.

Ad confir. neg. conf. Ex eo, quod antecedenter, & consequenter ad actum fidei, possibiles sint motus dubitationis, vel etiam compossibiles cum ipso actu aliqui motus phantasiæ, aut potentiæ apprehensivæ, quasi dubitationis, circa objecta fidei, sequitur tantum, actum fidei esse magis obscurum: adeoque ad hunc non rapi intellectum evidentiâ terminorum, quæ est terminus proprius intellectus: sed moveri imperio vo-

luntatis, quod imperium est terminus alienus, seu proveniens ab alia potentia, quæ intellectum in captivitate redigit. Quod autem intellectus possit firmissimè adherere obscuris, quam claris, id habet supernaturaliter ex viribus gratiæ, & ex altiori, ac digniori motivo; unde S. Thomas in 3. diff. 23. q. 2. art. 2. *quæstioncula 3. in corp. ait de objecto fidei: Est veritas prima, sive DEUS, cui creditur, qua habet majorem firmitatem, quam lumen intellectus humani, in quo conspiciuntur principia, vel ratio humana, secundum quam conclusiones in principia resolvuntur: & ideo fides habet majorem certitudinem, quantum ad formalitatem adhesionis, quam sit certitudo scientiæ, vel intellectus, quamvis in scientia, & intellectu, sit major evidentiâ eorum, quibus assentitur.*

670. Ob 4. Actus evidens non potest esse, nec per absolutam Dei potentiam falsus: ergo non est minus certus, quam actus fidei. Confir. Intellectus non potest firmissimè adherere e. g. mysterio SS. Trinitatis, quam huic veritati: *Totum est majus sua parte*: imò huic firmissimè adheret: ergo. Resp. neg. conf. quia saltem certitudo formalis, & subjectiva est major; hæc enim non stat tantum in veritate, sed in ipso motivo, magis cum veritate connexo, itémque in adhesionem intellectus, ut explicatum n. 661. & seq. Ad confir. neg. ant. etsi enim, cæteris paribus, magis adheremus clariùs propositis: attamen hinc cætera non sunt paria; quia dignitas testimonii Divini longissimè excedit omnia motiva naturalia: & sic etiam respondet S. Thomas 2. 2. q. 4. art. 8. ad 2. & certè firmissimè adheremus mysterio SS. Trinitatis, quam principio: *Quæcumque sunt eadem uni tertio, sunt eadem inter se*: quod non minus est evidens, quam illud: *Totum est majus sua parte*. Imò firmissimè etiam adheremus illi mysterio, quam huic ipsi principio: *Totum est majus sua parte*: credimus enim, totam SS. Trinitatem non esse aliquid majus qualibet persona. Si dicas, Personas non esse partes SS. Trinitatis. Resp. hoc ipsum ex fide tantum, non autem ex ratione naturali haberi: verbo, si verè fideles sumus, etiam parati semper sumus, relinquere quamcumque nobis visam evidentiâ naturalem, si DEUS aliud revelet.

671. Dices. Illi objecto firmissimè adheret intellectus, cui etiam adheret post actum jam elicatum, ratione specierum ab ipso relictarum, seu ratione effectus, quam, cui tantum adheret durante actu: atqui priori ratione adheret intellectus objecto, per evidentiâ naturalem cognito: posteriori vero ratione adheret objecto, per actum fidei cognito: ergo. Resp. neg. ma. sed intellectus firmissimè adheret illi objecto, circa quod elicit talem actum, quo præ omnibus aliis adheret, ita, ut, si possibile esset, quod unum objectum opponeretur alteri, citius hoc desereret, quam illud: atqui intellectus citius desereret objectum cujusvis scientiæ, quam fidei, ut dictum n. 663. Quod autem intel-

intellectus objecto evidenti adhæreat adhuc etiam postea, ratione effectus, non habetur à certitudine appetitativa, seu adhesiva, sed ab evidentiâ, seu claritate, ut dictum n. 595.

672. Ob 5. Scientia Beatorum, seu visio beatifica, est certior fide: atqui non est certior ratione motivi; utraque enim habet pro motivo veracitatem Divinam: ergo ratione modi tendendi in DEUM: ergo, cum etiam scientia habeat meliorem modum tendendi, scilicet clariorem, quàm actus fidei, ista etiam erit certior. Resp. 1. neg. min. nam, ut diximus n. 465. visio beatifica attingit DEUM absque adminiculo revelationis creatæ; unde habet motivum purius; quia purè Divinum. Resp. 2. neg. ultimam. conf. Beatus enim videt veracitatem Divinam per visionem beatificam, dum viator eam tantum per fidem audit: ceteris autem paribus, securior est aliquo modo visio, quàm auditio; unde visio beatifica, cum habeat totum id, quod habet fides, & adhuc aliquid amplius, meritò dicitur certior fide. At in scientia humana, & fide Divina, cetera non sunt paria: sed motiva scientiæ sunt nimium quantum inferiora: qui defectus non potest compensari per claritatem; nec enim excessus infinitus veracitatis Divinæ, super omnem creatam veritatem, adæquari potest per claritatem tantum creatam.

673. Ob. 6. Potest idem actus esse simul actus fidei, & scientiæ, hoc est, niti motivo fidei, seu revelatione, & motivo scientiæ, seu ratione naturali evidente: talis actus fidei non esset certior scientiæ; quia non esset certior seipso: ergo nullus actus fidei est certior scientiæ; quia actus fidei omnes sunt ejusdem speciei. Resp. 1. neg. ma. vel potius ejus suppositum, quòd talis actus esset actus fidei; nam, licet omittatur esse possibilis actus, nixus tali duplici motivo, tamen is non foret actus fidei, sed actus conclusionis Theologicæ, vel alterius speciei: de quo nolim disputare.

Equidem diximus jam supra n. 470. scientiam, & fidem, tanquam duos actus, stare simul posse in eodem intellectu: at ex hoc non sequitur, quòd etiam idem actus, qui indivisibiliter niteretur motivo utroque, scilicet revelatione Divina, & evidentiâ naturali, esset actus fidei; hoc enim negari potest ex hoc ipso, quòd, ut objectio supponit, non possit unus actus fidei esse speciei diversus ab altero: hic tamen actus, per intrinsecum essentialem respectum ad motivum evidens, differret ab aliis actibus fidei. 2. quia non potest actus esse magis indefectibilis, quàm sit ejus motivum intrinsecum; consequenter deficiente motivo scientiæ deficeret omnis actus, qui eo essentialiter nititur, adeoque etiam talis actus, nixus utroque motivo. Quare talis actus non videtur posse esse actus fidei strictè dictus; quia hic debet esse omnino firmissimus, & consequenter longè magis firmus & minus

defectibilis, quàm quodlibet motivum tantum creatum.

674. Dices. Omnis actus fidei nititur revelatione externa creata, adeoque motivo aliquo defectibili: ergo. Resp. Actus fidei non nititur illa revelatione, tantum nudè sumpta, seu ut accepta tantum pro externa creata locutione: sed nititur illa ut informatà auctoritate Divina; neque etiam illa locutio, nudè in se spectata, habet rationem auctoritatis, quæ primariò, & potissimum movet: sed tantum habet rationem dicti, quod non movet, nisi ut informatum auctoritate. At verò motivum scientiæ respectu actus, in objectione adducti, deberet habere rationem motivi, non moventis, quia est informatum ab alio, sed moventis ex propria sua virtute, & æstimabilitate. Dein locutio ista externa, supposito, quòd sit informatà auctoritate Divina, tam parum potest deficere à veritate, quàm parum ipsa auctoritas; unde est disparitas maxima.

Resp. 2. ad objectionem n. 673. factam om. ma. neg. mi. quidquid sit, sive talis actus sit actus fidei, sive non, parum refert: si etiam omittatur, talem actum esse actum fidei, tamen actus fidei semper erit certior solà scientiâ; nam hic ipse actus erit certior quovis alio actu, qui tantum niteretur motivo scientifico: seu tantum esset actus scientiæ. Hinc talis actus foret certior seipso, non quidem se ipso realiter accepto, sed tamen seipso formaliter accepto: sicut Logici, agendo de universali in actuali prædicatione, dicere solent, actum esse clariorem se ipso formaliter accepto. Realiter autem certior esset talis actus, nixus motivo fidei simul, & scientiæ, quovis alio actu, qui solum niteretur motivo scientifico.

675. Noto sub finem ex Gormaz de virt. Theol. n. 845. certitudinem fidei posse quasi accidentaliter, seu intensivè, esse majorem in uno, quàm in altero actu fidei; quia e. g. is, qui majori gratia pollet, si operetur, quantum potest, eliciet actum intensiorem, ac proinde accidentaliter firmiorem, & certiore, quàm eliciat alius minori gratia pollens. Pariter, si quis instructus sit habitu piæ affectionis magis intenso, & etiam operetur, devotione, confidentiâ, & promptitudine, quanta potest, eliciet actum fidei accidentaliter perfectiorem. Et de hæc accidentaliter firmitate, vel certitudine loquitur S. Thomas. 2. 2. q. 5. art. 4. in corp. dicens: *Potest ergo fides in aliquo dici major, uno modo ex parte intellectus, propter certitudinem, & firmitatem: alio modo ex parte voluntatis, propter majorem promptitudinem, seu devotionem, vel confidentiam: & in eundem sensum loquitur inferius ad 3.*

QUÆ

QUÆSTIO II.

De Supernaturalitate Actûs Fidei.

ARTICULUS I.

An Habitus, & Actus fidei: itémque prævia Pia Affectio, & alia, ad actum fidei requisita, sint necessario supernaturalia.

676. **C**ommunissimè definitur *supernaturale* esse id, quod *superat vires, & exigentiam totius nature create*, sive, quod *nulli create substantie ut quod, determinatè, vel indeterminatè debetur*. Dicitur 1. *quod superat vires totius nature create*: hoc est, vires, tam activas, quam passivas; nam, licet nullæ vires activæ create exigant producere animam rationalem, tamen ista non est supernaturalis; quia materia prima habet vires passivas, quæ saltem indeterminatè exigunt recipere animam rationalem. Dicitur 2. *substantia ut quod*; nam unioni hypostaticæ, quæ est substantia ut quo, multa debentur accidentia supernaturalia. Pariter accidentibus supernaturalibus debentur alia accidentia supernaturalia, ut visio beatifica debetur lumini gloriæ.

Substantia autem *creata supernaturalis* ut quod possibilis non est, ut communiter docent cum Suarez in 1. p. D. Thome l. 2. de attributis DEI. c. 9. a n. 14. eoquod non posset explicari, in quo staret ejus supernaturalitas; cum enim substantia per se intendatur, non posset supernaturalitas substantiæ ut quod explicari per hoc, quod non esset debita alteri, sicut tamen explicatur supernaturalitas accidentium. Dein non posset dici, illam substantiam esse supernaturalem, quæ sit in eodem ordine cum DEO; nam in pari ordine cum DEO nulla creatura esse potest. Si autem dicatur, eam tantum debere aliquo modo participativè esse in eodem ordine cum DEO, seu superior aliis: contra est. Angeli, vel animæ rationales, etsi respectu aliarum substantiarum sint in ordine superiori, non sunt supernaturales: & sunt possibiles creaturæ spirituales nobiliores istis, nec tamen erunt supernaturales; quia saltem dici possunt indeterminatè debita universo: ergo debet esse alia adhuc major superioritas, quæ explicari non potest.

Si dicatur substantia supernaturalis illa, cui debentur accidentia, quæ aliis substantiis non debentur, iterum contra est: Angelis, & animabus rationalibus debentur multa accidentia, quæ aliis substantiis non debentur: ergo iterum nihil explicatur. Accedit, quod, si admittatur substantia ut quod supernaturalis in hoc sensu, difficillimè sine circulo possit explicari supernaturalitas accidentium. Si dicatur substantia ut quod supernaturalis esse illa, cui debetur visio beatifica: Resp. juxta SS. Patres talem substan-

tiam creatam esse impossibilem, ut probatum tract. de DEO à n. 179.

677. Jam verò *supernaturale* dividitur in *supernaturale Theologicum*, & *supernaturale Philosophicum*. Illud, seu *supernaturale Theologicum* est, quod ex intrinsicis suis prædicatis ordinatur ad beatitudinem, seu visionem DEI, ut gratia sanctificans, unio hypostatica &c. *Supernaturale Philosophicum* est, quod non ordinatur ex intrinsicis suis prædicatis ad beatitudinem, ut replicatio, resuscitatio mortui &c. Dividitur 2. in *supernaturale quoad substantiam*, & *supernaturale quoad modum*. Per substantiam intelligitur hæc essentia; hinc in hoc sensu etiam accidentia possunt esse supernaturalia quoad substantiam. Est autem *supernaturale quoad substantiam* illud, quod in nullis circumstantiis debetur nature create: & sic se habet gratia sanctificans, & resuscitatio mortui &c. *Supernaturale quoad modum* est illud, quod quidem in his circumstantiis non debetur nature create, etsi deberi possit in aliis: tale est, si rosa producat durante frigore hyemali, vel morbus, lentis quidem remediis absolute curabilis, curetur in momento.

Dividitur 3. in *supernaturale in se*, & *supernaturale præsuppositivè*. Primum est, cui propriè competit definitio data: alterum autem tantum est analogicè supernaturale, & est illud, quod quidem in se est naturale, præsupponit tamen aliquid supernaturale: sic e. g. comestio, vel ambulatio hominis, à morte resuscitati, est in se profus naturalis, ut patet: attamen, quia præsupponit miraculosam à mortuis resuscitationem, est supernaturalis præsuppositivè. Similiter, si triticum, supernaturaliter productum, dein seminetur, & ex eo crescat aliud novum, hoc secundum erit supernaturale præsuppositivè.

678. Dico 1. *Habitus fidei Divinæ* infusus est supernaturalis quoad substantiam, ita certa omnium Theologorum. Prob. 1. hoc ipso consensu communi Theologorum, qui in materia, quæ dependet à libera voluntate DEI, & cujus notitia debet potissimum haberi ab auctoritate, vel traditione, magnum pondus habet. Prob. 2. efficaciter ex Tridentino sess. 6. c. 7. & quidem simul etiam de habitu spei, & charitatis (quod hæc noto; quia agendo de illis supponemus, eos habitus esse supernaturales) ita ibi habet Concilium: *Hanc dispositionem, seu preparationem, justificatio ipsa consequitur, quæ non est sola peccatorum remissio, sed & sanctificatio, & renovatio interioris hominis per voluntariam susceptionem gratiæ, & donorum*: ergo susceptio gratiæ, & donorum distinguitur à preparatione, quam sequitur: cum ergo inter dispositiones capite præcedenti etiam positus fuerit actus fidei, & spei, per dona, quæ suscipiuntur, non intelliguntur actus, sed intelligitur habitus fidei, spei, & charitatis: adeoque isti in justificatione supernaturali infunduntur, & consequenter sunt supernaturales.

Prob. conf. Aliqua fides nomine donorum venit: non actualis, ut modò probatum: ergo habitualis. prob. ma. Concilium eodem capite inferius explicans illa dona ait: *Unde in ipsa justificatione cum remissione peccatorum hac omnia simul infusa accipit homo per Jesum Christum, cui infertur, fidem, spem, & charitatem:* ergo justificatis infunditur aliqua fides: ergo habitualis. Ex quo etiam consequitur, spem, & charitatem habituales, infundi; quia Concilium non aliter loquitur de his, ac de fide: loquendo autem de hac, loquitur de habituali: ergo etiam loquendo de illis. Sed & alia dicta Scripturæ, Patrum, & Conciliorum, ut expendenti facile constabit, probant eodem modo, de his habitibus, vel eorum actibus, sicut de habitu, & actu fidei: imò plura expressè loquuntur de omnibus.

679. Confir. ex Concilio Moguntino c. 7. ubi explicans dictum caput Tridentini ait: *Per Spiritum S. unà cum fide simul charitatem in corde diffusam, ac spem accipit, hisq. DEI donis in ipso permanentibus, non jam solum reputatur, aut nominatur, sed vere existit justus:* sed fides, spes, & charitas permanens, est habitualis: ergo. Non autem dicas, quòd fides ista sit naturalis in se, & tantum per accidens infusa; nam præter jam dicta, sub initium hujus tractatus n. 25. huic replicæ etiam opponitur Tridentinum, quod eod. capite 7. de eadem fide habituali infra tubdit: *Hanc fidem ante baptismi sacramentum, ex Apostolorum traditione, catechumeni ab Ecclesia petunt, cum petunt fidem, vitam æternam præstantem:* atqui id, quod præstat (licet non se solo, seu sine spe, & charitate, ut ibidem dicitur) vitam æternam, seu conducit ad beatitudinem supernam, est Theologicè supernaturale, & quidem non tantum quoad modum, sed etiam, ut omnes fatentur, quoad substantiam; aliàs non tam ipsum, quam ejus modus præstaret vitam æternam: ergo. Addi posset alia ratio, scilicet, habitum debere esse supernaturalem; quia id exigit gratia, ut diximus n. 30. & bona est ratio: sed quia habet objectiones, quas refellere longum foret, sufficienti mihi priores. videri potest Lugo de fide disp. 9. sec. 3. n. 48. & 49.

680. Dico 2. Ipse etiam actus fidei est supernaturalis, tam quoad modum, quam quoad substantiam. ita communis. Prob. 1. p. conclusionis. Quòd actus fidei saltem sit supernaturalis quoad modum, est de fide ex pluribus Scripturæ locis, adductis à SS. Patribus contra Pelagium. Sic ad Ephes. 2. v. 8. dicitur: *Gratiâ estis salvati per fidem, & hoc non ex vobis; DEI enim donum est. & ad Philipens. 1. v. 29. Vobis donatum est pro Christo, non solum, ut in eum credatis &c.* Idem docent Concilia. Arauscanum. II. can. 7. ait: *Siquis per naturæ vigorem bonum aliquod, quod ad salutem pertinet vitæ æternæ, cogitare, aut eligere, sive salvari, id est, evangelizanti prædicationi, consentire posse confirmat, absque illuminatione, & inspiratione Spiritus S. hæretico fallitur Spiritu.*

R. P. Ant. Mayr. Theol. Tom. I.

Nota post cogitare irrepisse duo hæc verba: *non expedit*, quæ & sensum turbant, & omnino superflua sunt, ut Binius in hoc Concilio notat: & hinc meritò ab aliis, & nobis omiſsa sunt. Tridentinum sess. 6. can. 3. ait: *Si quis dixerit, sine præveniente Spiritus S. inspiratione, atque ejus adjutorio, hominem credere, sperare, diligere, aut penitere posse, sicut oportet, ut ei justificationis gratia conferatur, anathema sit.* Accedit, quòd damnata sit hæc propositio 23. Bajana: *Absurda est eorum sententia, qui dicunt, hominem ab initio dono quodam supernaturali, & gratuito, supra conditionem naturæ suæ, fuisse exaltatum, ut fide, spe, & charitate, DEUM supernaturaliter coleret.*

681. Probatur jam 2. p. seu quòd actus fidei etiam sit supernaturalis quoad substantiam, seu quoad intrinsicam prædicatam: & quidem prob. 1. ex communi Theologorum (ut testatur Lugo, qui de hac materia videri potest disp. 9. de fide per totam) cum S. Thoma 1. 2. q. 62. a. 3. ad 2. & aliis pluribus locis, citatis à Suarez l. 2. de gratia c. 5. n. 4. Prob. 2. Ex Scripturis, Conciliis, & Patribus habetur, quòd ad actum fidei elicendum homo indigeat necessariò peculiari auxilio Divinæ gratiæ: ergo est intrinsicè supernaturalis. conf. patet: nam, quod intrinsicè naturale est, non potest esse supra vires naturales, nec exigit vires gratiæ supernaturalis. ant. prob. sic Matth. 11. v. 27. dicitur: *Neque Patrem quis novit, nisi Filius, & cui voluerit Filius revelare.* & 2. Corinth. 3. v. 5. *Non quòd sufficientes simus cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis.* & 1. Corinth. 12. v. 3. *Nemo potest dicere Dominus Jesus, nisi in Spiritu S.* item Joannis 6. *Hoc est opus DEI, ut credatis in eum, quem misit ille.* Idem probant textus, & Concilia allata n. 680. Similia habet Milevitanum c. 4. dicens: *Cum sit utrumque donum DEI, & scire, quid facere debeamus, & diligere, ut faciamus.*

682. Confir. 1. Ad actum fidei (& eadem ratio est de actu spei, & charitatis) requiritur habitus per se infusus, & supernaturalis (qualem dari probavimus n. 678.) vel omnipotentia, loco ipsius extrinsecè applicata, & concursus habitus supernaturalem supernaturaliter supplens: ergo actus fidei superat vires naturæ creatæ, adeoque est supernaturalis. Confir. 2. Actus fidei est positiva dispositio, conducens ad vitam æternam, & quidem de congruo saltem meritoria (nec minùs talis dispositio, & meritum, est actus spei: actus charitatis verò omnino affert secum jus ad vitam æternam) ergo est intrinsicè, & quidem Theologicè supernaturalis. conf. patet, & conceditur etiam ab adversariis. ant. prob. in primis Tridentinum sess. 6. c. 6. expressè docet, homines per fidem actualem disponi ad justificationem. & Apostolus ait ad Hebr. 10. v. 38. *Fustus autem meus ex fide vivit.* & c. 11. v. 6. *Sine fide autem impossibile est placere DEO:* ergo.

683. Respondebis 1. habitum fidei requiri,

B b

quiri, non ad actum fidei simpliciter eliciendum, sed ad moraliter eliciendum; cum sine habitu difficillimè eliceretur. Sed contra est. Concilia, & Patres, planè dicunt, sine gratia simpliciter non posse elici actum fidei, & non tantum, non posse facillè, aut non nisi difficulter elici. 2. Si simpliciter posset elici naturaliter actus fidei, tunc difficultas circa illum eliciendum posset tolli per habitum acquisitum naturalem, adeoque posset in multis casibus, elici viribus purè naturalibus actus fidei, etiam facillè: quod nemo dixerit. 3. Habitus infusi non dant facillè posse, sed simpliciter posse, ut communissimè omnes docent. Alii respondent, habitum requiri ad infallibilitatem assensûs: sed hæc planè aliud non est, quàm exigentia actûs, ut objectum ita se habeat, prout ipse affirmat: ergo infallibilitas realiter est ipse actus.

Respondebis 2. auxilium gratiæ supernæ, vel etiam habitum, non requiri ad substantiam actûs, sed ad modum quandam illi superadditum. At contra. Non potest explicari, quid sit ille modus; nam 1. non est intensio; ad quemvis enim actum fidei, etiam non intentum, requiritur habitus, aut gratia; nam Concilium Tridentinum, & alia omnia, loquuntur de omni actû, sive intento, sive remisso, modo sit, prout oportet, ad salutem. 2. Quivis actus disponit ad justificationem, & quilibet reddit fidelem, sicut qualibet contritio perfecta reddit contritum, & justificatum: ergo ad quemlibet est necessarium auxilium gratiæ. 3. Modus ille non est modus proportionis cum fine supernaturali; si enim actus ex sua essentia non habet proportionem, non poterit illam recipere ab eo modo; proportio enim illa est per modum meriti, saltem congrui: atqui modus non potest reddere actum meritorium; cum neque sit formaliter meritorium, nec opus dignificet, ut dignitas personæ: sed nec ullus alius modus convenienter assignari potest: ergo.

684. Dico 3. Species, concurrentes ad actum fidei, probabiliter non debent esse per se supernaturales. ita Suarez, Lugo, Oviëdo, Platelius, Haunoidus, Ripalda, Arriaga. Prob. Species naturales possunt, sive per habitum supernaturalem, sive per concursum DEI supernaturalem, elevari ad hoc, ut possint concurrere ad actum supernaturalem: ergo non est necesse, ut sint supernaturales. conf. non videtur posse negari; quæ enim necessitas specierum supernaturalium, si naturales sufficienter influere possint? Ait quidem Granado, quod post species naturales, deservientes ad cognitiones naturales, infundantur à DEO species supernaturales: at hoc gratis dicitur, si species naturales sufficiant: præterquam, quod illæ species habeant alias difficultates, quas vide apud Lugo *de fide disp. 9. sec. 4. n. 59. & seq.*

Jam prob. ant. Intellectus, & voluntas, licet sint potentia naturales, possunt elevari ad concurrentem ad actus supernaturales, ut patet; alias actus fidei, spei,

& charitatis, non essent vitales: nec homo illos produceret, sed tantum reciperet, seque haberet merè passivè, contra Tridentinum *sess. 6. can. 4.* ergo etiam possunt elevari species naturales. Et certè non video, quare species illæ, quas aliquis acquirit naturaliter, ex auditione catechistæ, non possint ratione elevationis extrinsecæ, influere in actum fidei. Dixi tamen in conclusione, species non debere esse per se supernaturales; non enim nego, posse esse tales: dein etiam potest contingere, ut, cum objectum ipsum sit prorsus supernaturale, etiam species sint supernaturales, e. g. si DEUS aliquem Sanctum de supernaturali aliquo mysterio interius illustret.

685. Dico 4. Licet iudicium remotum, & speculativum, de evidentia credibilitatis, possit esse naturale, ut diximus *n. 498.* tamen iudicium proximum, & practicum, immediate dirigens ad eliciendam piam affectionem, debet esse supernaturale quoad substantiam, ita Suarez *de fide disp. 6. sec. 8. n. 12. & seq.* Valentia, Ripalda, Platelius. Prob. 1. Iudicium hoc proximum immediate dirigat ad piam affectionem, seu actum supernaturalem voluntatis: ergo debet esse supernaturale; quia, ut Ripalda *de ente supernat. tom. 1. disp. 49. sec. 4. n. 24.* ex Patribus, & Theologis probat, ad omnem actum voluntatis supernaturalem prærequiritur illustratio, seu actus intellectus supernaturalis. Prob. 2. Concilium Milevitarum *can. 4.* docet, per gratiam revelari nobis intelligentiam mandatorum, dantque simul, seire, & diligere: ergo notitia, saltem ultima, & practica, de mandato eliciendi, seu imperandi actum fidei, est gratia, seu actus supernaturalis.

Similiter Tridentinum *sess. 6. c. 6.* expressè ait: *Disponuntur autem ad ipsam justitiam, dum excitati Divinâ gratiâ, & adjuti, fidem ex auditu concipientes, libere moventur in DEUM, credentes &c.* ergo ante liberam voluntatem credendi requiruntur, & auditus fidei, seu exterior propositio, & interna excitatio gratiæ, quam deinde in Concilium declarat, stare in illuminatione DEI, à qua *c. 5.* dixerat, *ipsius justificationis exordium sumendum esse:* quod exordium non potest esse à nobis, sed debet esse à gratia, ut est clara doctrina contra Semipelagianos. Pariter Arausicanum II. *can. 5.* definit, *ipsum credulitatis affectum esse per gratia donum, id est, per inspirationem Spiritus Sancti.* & *can. 7.* docet, non posse hominem *salutari . . . predicationi consentire . . . absque illuminatione, & inspiratione Spiritus Sancti.* vide Suarez *de fide disp. 6. sec. 8. n. 13.* Adde, quod iudicium speculativum etiam debeat esse supernaturale, casu, quo iudicium practicum illo niteretur, tanquam consequens suo antecedente; nam consequens supernaturale exigit utique etiam antecedens tale; alias firmius niteretur minus firmo.

686. Dico 5. Apprehensiones præviæ ad iudicium etiam practicum, & supernaturale

rale credibilitatis, probabiliter non debent per se esse supernaturales. ita Lugo *de fide disp. 9. sec. 5.* Platellius, Salas, contra alios etiam magnos auctores. Prob. conclusio potissimum negativè; quia non est ratio, vel necessitas, ob quam ex apprehensiones debeant esse supernaturales; si enim esset aliqua necessitas, tunc ideo; quia deberent concurrere ad iudicium supernaturale: hæc nulla est: ergo. prob. mi. potest aliquid naturale elevari ad influendum in aliquid supernaturale, ex n. 684. ergo etiam apprehensiones naturales possunt influere in iudicium supernaturale.

Confr. Cum sæpe ultima apprehensio sit complexa, vel ob aliam rationem præsupponat alias apprehensiones priores, quæ præviè disponant ad istam ultimam, tunc, si ista iuxta adversarios deberet esse supernaturalis, deberent etiam plurimæ præviæ esse supernaturales, quod gratis dicitur. Nec dicas, illas esse tantum causas, vel dispositiones remotas; etsi enim sint causæ, vel dispositiones remotæ ad actum fidei, non sunt dispositiones, vel causæ remotæ, sed proximæ ad apprehensionem præviæ, juxta adversarios supernaturalem: adeoque deberent etiam esse supernaturales; siquidem, ut ipsi volunt, apprehensio naturalis non possit concurrere ad actum supernaturalem.

687. Nota hic 1. Conclusio nostra procedit in casu, quo apprehensio non sufficienter illustret ad piam affectionem, ut diximus esse communioem n. 487. si enim quis oppositum supponeret, tunc apprehensio illa, proximè dirigens ad piam affectionem, deberet esse supernaturalis, ex omnibus illis rationibus, quibus a n. 685. probatum est, iudicium ultimum practicum debere esse supernaturale. Nota 2. Conclusio procedit de apprehensionibus, præcedentibus immediatè iudicium credibilitatis, non verò de præcedentibus ipsum actum fidei, de quibus fors major esset difficultas.

Lugo *cit. disp. 9. de fide sec. 5. n. 84.* ait, etiam apprehensiones, immediatè præcedentes actum fidei, non debere necessariò esse supernaturales. Ego disjunctivè dico: si non est specialis efficax ratio, pro apprehensionibus his secundis, & earum supernaturalitate, etiam istæ non erunt necessariò supernaturales: si sit talis ratio, concedo, eas fore supernaturales: & fors aliqua ratio esse posset ista. Apprehensiones præviæ ad fidem debent representare testimonium DEI, propter se ipsum dignum altissimo assensu: atqui taliter non possunt testimonium DEI representare apprehensiones tantum naturales: ergo. ma. videtur clara; quia actus fidei debet ita tendere, seu ita amplecti testimonium DEI. mi. etiam videtur difficulter posse negari; quia testimonium ut dignum altissimo, & supernaturali assensu fidei, non videtur posse representari per apprehensiones tantum naturales.

Nec dicas, testimonium DEI, ut dignum altissimo assensu, posse representari à iudicio credibilitatis; nam non videtur posse testi-

monium DEI ita representari à iudicio prævio credibilitatis; alias hoc iudicium esset assensus propter testimonium DEI, & consequenter jam esset actus fidei. Sed fors huic difficultati responderi posset, dicendo, posse quidem à iudicio credibilitatis ita representari testimonium DEI, sed tantum ut objectum materiale: qua ratione illud iudicium non erit actus fidei; quia non affirmat, adesse testimonium DEI; quia DEUS dicit, illud adesse: sed quia dantur alia motiva credibilitatis, quæ motiva non sufficiunt ad actum fidei. Sed quidquid de hoc sit, nolim de eo fusiùs disputare; unde inhæreo modò datæ responsioni disjunctivæ.

688. Dico 6. Pia affectio est supernaturalis quoad substantiam. ita communissima. Hanc conclusionem supposui n. 526. nunc proba 1. ex Apostolo *ad Philipp. 2. v. 13.* dicente: *DEUS est enim, qui operatur in vobis, & velle, & perficere, pro bona voluntate.* 2. ex Arauficano II. quod *can. 5.* ita definit: *Siquis, sicut augmentum, ita etiam initium fidei, ipsum credulitatis affectum . . . non per gratiæ donum, id est, per inspirationem Spiritus S. corrigentem voluntatem nostram ab infidelitate ad fidem . . . naturaliter nobis inesse dicit, Apostolicis dogmatibus adversarius approbatur.* Confr. 1. Ad istam piam voluntatem, seu piam affectionem voluntatis, requiritur gratia præveniens, & adjuvans, ut docet Tridentinum *sess. 6. c. 6.* ubi dicit, quod *excitati Divinâ gratiâ, & adjuti, fidem ex auditu concipientes, libere moventur in DEUM, credentes:* hoc est, liberum motum piæ affectionis eliciunt: ergo pia affectio est supernaturalis; quia superat vires nostras naturales, & exigit adiutorium gratiæ Divinæ. Confr. 2. ratione. Fides est meritoria, saltem de congruo: omne autem meritum fundatur in volitione libera supernaturali: ergo etiam pia affectio, in qua fundatur meritum fidei, est volitio libera supernaturalis. Plura vide apud Lugo *de fide disp. 10. sec. 3.*

ARTICULUS II.

Solvuntur Objectiones.

689. **O**B. 1. contra 2. conclusionem. S. Augustinus *in exposit. quarundam proposit. epist. ad Roman. proposit. 61.* ait: *Nostrum enim est credere, & velle: illius autem DEI dare credentibus, & volentibus, facultatem bene operandi:* ergo actus volendi credere, itemque ipse actus fidei est noster, seu naturalis nobis. Confr. 1. ex S. Thoma 2. 2. q. 171. a. 2. ad 3. dicente. *Alio modo est aliquid supra naturam, quantum ad modum actus, non autem quantum ad substantiam ipsius, sicut diligere DEUM, & cognoscere eum in speculo creaturarum:* ergo actus fidei est quidem quoad modum, non autem quoad substantiam supernaturalis. Confr. 2. S. Doctor *ibidem* ait, non dari donum

gratiæ habituale ad ea, quæ sunt supernaturalia quoad substantiam: ergo, vel pia affectio, & etiam actus fidei, non sunt supernaturales, vel non dantur pro iis elicendis habitus supernaturales. Resp. neg. conf. S. S. Augustinus *l. 1. retract. c. 23.* dictum illud retractat, & fidem numerat inter DEI dona, ac addit: *Utrumque ergo (hoc est, credere, & operari salutariter) nostrum est, propter arbitrium voluntatis, & utrumque tamen datum est per spiritum fidei, & charitatis utrumque ipsius DEI est; quia ipse preparat voluntatem, & utrumque nostrum; quia non fit, nisi volentibus nobis.*

Ad 1. confir. neg. suppositum. conf. Angelicus ibi terminum *supernaturale* accipit in alia significatione: scilicet, per supernaturale quoad substantiam intelligit actiones miraculosas, & extraordinarias, quas viri Sancti sæpius, non tamen habitualiter potuerunt operari, & quibus nec genericè similes possunt naturaliter produci: quales e.g. sunt resuscitationes mortuorum, prophetiæ &c. alias autem actiones vocavit supernaturales tantum quoad modum; quia saltem genericè aliquo modo similes possumus producere viribus naturæ, e. g. aliquem saltem amorem DEI. Ad 2. confir. neg. conf. quia S. Doctor tantum negat, Sanctis fuisse concessum habituale donum supernaturalium quoad substantiam, prout hunc terminum ibi sumit, scilicet pro miraculis, & prodigiis extraordinariis &c.

690. Ob. 2. Tridentinum, & Arausicanum, non negant, posse naturaliter elici fidem: sed tantum negant, posse elici fidem, *sicut oportet*: ergo potest quidem naturaliter elici actus fidei quoad substantiam, sed non quoad modum. Confir. 1. Si actus fidei, & charitatis, non possent esse naturales, posset quis scire, se esse in statu gratiæ; quia potest quis scire, se elicuisse actum charitatis: hoc est falsum: ergo. Confir. 2. Rationale, & irrationale, est idem animal quoad substantiam: ergo etiam fides naturalis, & supernaturalis. Resp. neg. conf. Illud *sicut oportet* significat talem fidem, quæ disponat ad gratiam, vel justificationem: hæc autem fides quoad substantiam intrinsicè differt ab alia, quam elicit hæreticus, dum elicit actum fidei naturalem de eodem objecto materiali. An autem possit actus fidei naturalis elici propter idem prorsus objectum formale, disputant Theologi, nec Concilium voluit hanc litem decidere; unde ad præsciendenda dubia dixit: *sicut oportet*. Ad 1. confir. neg. ma. nemo enim scit, an actum supernaturalem, *sicut oportet*, an tantum actum naturalem elicuerit; & hoc nemo scit; vel quia nemo scit, se egisse ex vero amore DEI super omnia, vel saltem, quia nemo scit, se egisse cum omnibus requisitis ad actum supernum; neque enim dicimus, non posse elici ullum amorem DEI naturalem: imò oppositum defendimus *tract. de gratia n. 95.* Et idem dicendum de actu fidei, si possibi-

lis sit revelatio DEI naturalis, de quo vide dicta *n. 142.* Ad 2. confir. neg. ant. licet enim rationale, & irrationale, genericè conveniant, tamen utique substantialiter, seu essentialiter differunt.

691. Ob. 3. contra 3. conclusionem. Species, & habitus, debent esse ejusdem ordinis; nam ex utroque constituitur principium completum actus: sed habitus fidei est supernaturalis: ergo etiam species debent esse supernaturales. Confir. 1. Habitus scientiæ infusæ in Christo exigebat quoque species supernaturales: ergo etiam habitus fidei eas exigit. Confir. 2. Ad conclusionem supernaturalem requiruntur etiam præmissæ supernaturales: ergo etiam ad iudicium supernaturale requiruntur species supernaturales; cum sit par ratio. Resp. neg. ma. universaliter sumptam; nam, sicut objectum non debet esse semper ejusdem ordinis cum habitu, vel potentia (ut patet in anima rationali spiritali, & naturali, cognoscente materialia, & supernaturalia) ita nec species vicaria objecti.

Quod autem anima ad producendas cognitiones spirituales indigeat prius speciebus spiritalibus, non est ratio, quod species debeant esse ejusdem ordinis cum anima: nec quod species phantastica ratione materialitatis non possint concurrere (alias species materiales phantasticæ neque possent concurrere cum anima, ad producendam speciem spiritalem) sed est alia ratio, ex qua Philosophi probant existentiam specierum spiritalium: mihi optima visa est memoria actuum, & objectorum, remanens in anima post mortem, quæ stare non potest in speciebus phantasticis; quia hæc post mortem non amplius dantur: ergo debet stare in speciebus spiritalibus: si autem debent species spirituales adesse post mortem, habebunt etiam, quod agant in vita: scilicet producent species expressas spirituales, seu cognitiones.

692. Ad 1. confir. neg. conf. Si illæ species Christi Domini fuerunt supernaturales, vel DEUS pro suo libitu, ut potuit, voluit eas dare (nec enim dicimus, species non posse esse supernaturales, sed tantum non debere tales esse) vel DEUS species supernaturales dedit; quia dari non poterat species naturalis omnium creaturarum possibilem, aut etiam futurarum; eoquod species quidditativa naturalis videatur supponere existentiam objecti, cum tamen non possint unquam existere omnia futura (videatur *Lugo de incarnat. disp. 20. sec. 5.*) hæc autem rationes non militant in nostro casu, seu pro speciebus ad actum fidei concurrentibus. Ad 2. confir. neg. conf. Conclusio supernaturalis, si est actus fidei, necessariò præsupponit duas revelationes supernaturales, seu duos actus fidei, tanquam præmissas formales, ut patet ex dictis *n. 589.* Sive autem sit, sive non sit actus fidei illa conclusio, præmissæ debent esse saltem æquæ certæ, ac est conclusio, ut omnes admittunt: atqui actus naturalis non potest esse tam certus,

tus, quam actus supernaturalis: ergo præmissæ necessariò debent esse supernaturales. Licet enim præmissæ formales, ut tales, non sint motivum conclusionis, tamen sunt applicatiò motivi, & quidem talis, ut pro diversitate ejusmodi applicationis, seu præmissarum, intellectus firmius, aut minus firmiter, assentiatur conclusioni; nam certè, qui tantum obscure penetrat præmissas, vel ipsis non omnino firmiter assentitur, is non tam firmiter assentitur conclusioni, quam alius, qui præmissas evidentissimè, ac clarissimè penetrat, iisque omnino firmiter assentitur.

Sed nec potest quis firmius assentiri conclusioni, quam præmissis; quia non potest motivum firmius applicari conclusioni, quam sit applicatum præmissis; unde hæc non potest esse firmior, aut certior. Si neges contra communem, quòd præmissæ debeant esse æquè certæ, ac conclusio, ruet eo ipso tuum argumentum; nam probare non poteris, quòd ex præmissis naturalibus non possit ratione specialis auxilii inferri conclusio supernaturalis: & sanè Cardinalis de Lugo. *de fide disp. 9. sec. 4. n. 75.* negat, quòd saltem utraque præmissa debeat esse supernaturalis, etiam in ordine ad conclusionem supernaturalem.

693. Ob. 4. Objectum fidei est supernaturale: ergo etiam species sunt supernaturales. Confir. Species conducunt ad actus supernaturales: ergo etiam debent esse supernaturales. Resp. 1. ergo nec de mysteriis fidei, quando ea audimus à prædicatore, habebimus species naturales, sed omnes supernaturales, quòd est nimium: & ipse Granadus, aliàs adversarius *tr. 9. disp. 5. n. 6.* admittit, dari apprehensiones naturales circa objecta supernaturalia, nempe mysteria SS. Trinitatis, & Eucharistiæ, de quibus agit objectio. in forma om. ant. neg. conf. cum enim species nec sint quidditative, nec intuitive, non debent esse supernaturales, etiam si sint objectorum supernaturalium. Certè lumine naturali potest cognosci, saltem probabiliter, aliquid supernaturale esse possibile, ut docet Suarez *de Angelis l. 2. c. 29. n. 23.* & alii: ergo per species naturales. Sed neque species abstractiva debet esse in eodem ordine cum objecto; aliàs species abstractiva DEI deberet esse Divina, & increata: imò nec species impressa intuitiva creata DEI, quam possibilem cum multis dixi *tract. de DEO. n. 225.* debet esse tam perfectà, quam DEUS; aliàs manifestè repugnaret. Ad confir. Etiam intellectus conducit ab actum fidei, nec tamen propterea est supernaturalis; quia tantum concurrat ut elevatus: pariter & species concurrunt tantum ut elevatæ; unde neg. conf.

694. Ob. 5. Ex objecto, & potentia, oritur notitia: hoc est: ad actum fidei requiritur, ex parte potentie habitus, ex parte objecti species, tanquam vicaria objecti: ergo, sicut requiritur habitus supernaturalis, ita etiam requiritur species supernaturalis.

Confir. Firmitas actus fidei habetur ab objecto motivo, seu à revelatione: sed objectum eam non tribuit immediatè per se: ergo tribuit per speciem: sed species naturales non possunt, eam firmitatem tribuere: ergo species debent esse supernaturales. Resp. 1. Recentior quidam adstruit quidem species supernaturales, sed non distinctas ab habitu: at non videtur hoc convenienter dici; cum habitus non concurrat ex parte objecti, nec etiam, sicut ipse videtur velle, lumen gloriæ sit species DEI, ut cum aliis negavi *in tract. de DEO n. 243.* Resp. 2. neg. conf. sufficit enim, si unum principium ut supernaturale, scilicet habitus (cujus supernaturalitas aliunde probatur) & reliqua conprincipia elevet, ut fufius explicat Lugo *de fide disp. 9. sec. 4. n. 70.*

Ad confir. dist. mi. objectum eam firmitatem non tribuit per se, hoc est, non ex propria virtute. neg. mi. non per se, hoc est, non sine applicatione per speciem. conc. mi. & sub eadem dist. conc. vel neg. conf. dist. dein subsumptum. species naturales non possunt eam firmitatem tribuere, tanquam virtus movendi. conc. subsumpt. tanquam applicatiò virtutis. neg. subsumpt. & conf. Imò species, etiam supernaturales, utpote creatæ, non possunt tribuere vim firmissimam actui fidei, qui tantum potest nisi motivo Divino: ergo species, qualescunque dentur, sunt tantum applicatiò motivi: ad hanc autem sufficiunt species etiam naturales, sed elevatæ. Scilicet habet se objectum movens, sicut finis movens; nam iste etiam movet ut objectum, non per se, in sensu modo explicato, seu non sine applicatione per cognitionem: & cognitio etiam non debet habere vim movendi, sed tantum vim applicandi finem: nec debet esse ejusdem speciei, seu ordinis cum fine.

695. Ob. 6. contra 5. conclusionem. Apprehensio præcedens debet esse proportionata iudicio: ergo ante iudicium supernaturale debet dari apprehensio supernaturalis. Confir. Apprehensio est dispositio ad iudicium: sed dispositio ad iudicium supernum est supernaturalis: ergo. Resp. dist. ant. apprehensio præcedens debet esse proportionata, hoc est, debet esse representatiò ejusdem objecti. conc. ant. debet esse ejusdem ordinis cum iudicio. neg. ant. & conf. vide dicta de specie *n. 691.* Ad confir. dist. ma. apprehensio est dispositio ad iudicium, determinatè exigens iudicium supernaturale. neg. ma. est dispositio, non determinatè exigens iudicium supernaturale, sed indifferens, ut elevetur, vel non elevetur, ut dein sequatur iudicium naturale, vel supernaturale. conc. ma. & dist. sic mi. neg. conf. Hæc responsio etiam datur, si obijciatur, quòd species sint dispositiones. Quòd autem dispositiones ad justificationem (de quibus Tridentinum *sess. 6. c. 5. & 6.*) sint supernaturales, ideo est; quia ibi est sermo de dispositionibus positivè conducentibus, & determinatè tendentibus ad actum supernaturalem: scilicet sermo est de vocatione DEI,

DEI, & gratia excitante, de fide ex auditu concepta (qui tamen auditus non videtur, debere esse supernaturalis) de metu, & spe &c.

696. Ob. 7. Complacentiæ simplices voluntatis necessariæ, quæ dicuntur inspirationes Spiritûs S. & præcedunt actum liberum voluntatis, sunt supernaturales: ergo etiam apprehensiones præviæ ad iudicium. Resp. neg. conf. primò enim, aliquæ gratiæ supernæ præviæ, debent etiam admitti in voluntate: atqui non possunt esse aliæ, quam simplices illæ complacentiæ necessariæ; nam actus liber non fit in nobis sinè nobis: sicut tamen ex S. Augustino fit in nobis sinè nobis gratia præviæ: ergo illæ simplices complacentiæ debent esse supernaturales. At verò in intellectu ipsam iudicium credibilitatis potest esse necessarium, adeoque ipsum potest esse illa illustratio Spiritûs S., quam ipse facit in nobis sinè nobis: consequenter non debet præcedens apprehensio jam esse supernaturalis, seu illustratio Spiritûs S.

Secundò. Ante actum voluntatis indeliberatum, seu complacentiam simplicem necessariam, præcedit actus intellectûs supernaturalis, proponens objectum voluntati, amplectendum primò per talem actum complacentiæ necessariæ, ut eadem voluntas postea idem objectum etiam amplectatur per actum liberum: atqui actus supernaturalis intellectûs tendit ad supernaturalem actum voluntatis, (nam, sicut cognitio naturalis boni exigit concursum naturalem ad amorem naturalem, ita cognitio supernaturalis exigit concursum supernaturalem ad amorem supernaturalem) ergo etiam ille actus præcedens complacentiam necessariam, tendit ad complacentiam supernaturalem. At nihil simile afferri potest pro supernaturalitate apprehensionum.

697. Ob. 8. Illustrationes Spiritûs S. prærequisitæ ad fidem, sunt ex dono Spiritûs S., ut colligitur ex Arausiano II. *can. 7.* negante, posse hominem saluari prædicationi consentire absque illuminatione, & inspiratione Spiritûs S. atqui istæ illustrationes sunt apprehensiones: ergo. Confir. Iudicium credibilitatis non suadet infallibiliter, dari revelationem: sed tantum suadet, dari evidentem credibilitatem: ergo iudicium non est illa illustratio prærequisita ad fidem. Resp. 1. nos jam *n. 687.* excepisse apprehensiones immediatè præcedentes actum fidei; unde hæc objectio, & confirmatio, nos non tangit.

Cardinalis Lugo negat min. seu negat, quòd illæ illustrationes sint necessariò apprehensiones: sed dicit, posse esse ipsum iudicium practicum supernaturale credibilitatis, quod necessarium est, adeoque fit in nobis sinè nobis: simulque facit, nos cognoscere evidenter obligationem credendi. Ad confir. Lugo potest probabiliter negare antecedens; nam eo ipso, quòd iudicium illud proponat evidenter credibilitatem, etiam proponit adesse ipsam revelationem, &

quidem, cum sit actus supernaturalis, id facit infallibiliter: licet non habeat illam infallibilitatem supremi ordinis, quam habet actus fidei.

698. Ob. 9. contra 6. conclusionem. Actus virtutis superioris, e. g. charitatis, potest imperari ab actu virtutis inferioris, e. g. timoris gehennæ: ergo etiam actus supernaturalis potest imperari ab actu naturali, atque adeò pia affectio non debet esse supernaturalis. Confir. Habitus elicivus iudicii practici, dirigentis ad piam affectionem, & habitus ipsius piæ affectionis, juxta nos præcederent habitum fidei, sicut actus illius actum hujus præcedit: atqui nullus habitus præcedit habitum fidei: ergo. Resp. conc. ant. neg. conf. Disparitas petenda est ex nostris rationibus *n. 688.* allatis, quæ probant oppositum consequentis, non verò antecedentis: & licet omitteretur, posse aliquando aliquem actum supernaturalem imperari ab actu naturali, non posset id admitti respectu actûs fidei ob dictas rationes, ut patet consideranti.

Ad confir. dist. ma. Isti habitus præcederent habitum fidei, hoc est, pro priori ad ipsum infunderentur. neg. ma. hoc est, elicerent, si adsint, suos actus, antequam suos actus eliciat habitus fidei. conc. ma. & dist. sic mi. neg. conf. Iudicium illud potest procedere à prudentia infusa: pia affectio autem à speciali habitu, quem probavimus *n. 526.* Non autem est necesse, ut isti habitus infundantur pro priori, vel temporis, vel naturæ, ad habitum fidei; nam, quando non adest habitus fidei, etiam non adest habitus charitatis, consequenter nec habitus morales: debentque tunc illi actus elici per auxilium omnipotentis extrinsecè applicatæ, sicut & ipse actus fidei.

Postquam autem hi actus, nempe iudicii practici, & piæ affectionis, elicti fuerunt, per auxilium omnipotentis extrinsecè applicatæ, tanquam dispositiones, jam potest habitus fidei pro priori ad illos habitus infundi, tanquam finis eorum: quamvis isti dein prius exercentur. Alii addunt, quòd SS. Patres, quando dicunt, fidem omnium primam infundi, intelligi debeant de habitu fidei moraliter sumpto, pro complexo omnium, ad actum fidei elicendum requisitorum quod complexum involvit etiam habitus piæ affectionis, & prudentiæ elicitive iudicii practici.

699. Quæri hic etiam solet, an species rememorativæ, relictæ ab actu fidei, sint supernaturales. Hanc quæstionem jam tetigim *n. 44. & sequentibus.* Si vis dicere supernaturales, rationem habes *n. 45.* allatam. Si vis eas dicere naturales, dic, actionem quidem productivam istarum specierum, cum essentialiter dependeat ab actibus supernaturalibus, debere esse supernaturalem: at non propterea etiam debere esse supernaturales ipsas species, quæ distinguuntur ab actione; nec enim implicat, effectum inferiorem naturalem produci ab actione supernaturali; licet non vicissim actio inferior naturalis possit

possit producere effectum supernaturalem.

Accedit, quod postea actu fidei, cum hic simul sit vitalis debeatur naturæ agentis, scilicet intellectui, aliqua species ipsius, ut possit actus illius, non quidem tanquam supernaturalis, sed tamen tanquam cognitionis vitalis, recordari, & rationem de eo reddere, ac actiones suas regere &c: ergo videtur debere dari aliqua species, quæ sit intrinsecè naturalis, licet præsuppositivè supernaturalis: & eodem modo loquendum est de speciebus rememorativis aliorum actuum supernaturalium. An autem præter has species naturales debeant etiam admitti aliquæ supernaturales, tu ipse libratis rationibus decerne. Videri etiam potest Lugo de fide disp. 9. sec. 4. n. 76. §. infero 2do.

700. Quæri ulterius potest, unde actus fidei desumat suam supernaturalitatem, an tantum ab habitu, & gratia, à quibus certò habet supernaturalitatem: an verò etiam ab objecto formali, seu revelatione, ita, ut nullus actus naturalis possit tanta firmitate revelationem attingere, quanta eam attingit actus supernaturalis fidei. Hoc secundum volunt Suarez l. 2. de necessitate gratiæ. c. 11. n. 8. (ubi citat pro se etiam S. Thomam) & alii. At Lugo de fide disp. 9. sec. 1. per totam negat, saltem de actu supernaturali in genere, eum absolute necessariò debere trahere supernaturalitatem ab objecto formali; quamvis dein n. 18. dicat, actus saltem voluntatis supernaturales, differre semper ratione motivi: remque hanc explicat, ut nos explicavimus n. 31. de objecto virtutum moralium, quæ ibi videri possunt. Ab actu fidei Theologicæ videtur Lugo præscindere, & nos etiam præscindimus; nec enim lubet, quæstionem hanc valde speculativam, nec necessariam, ulterius examinare: præsertim, cum potius spectet ad tractatum de gratia. Videri possunt citati auctores, sufficit nobis, actum fidei certò habere supernaturalitatem ab habitu, & gratia.

ARTICULUS III.

Quomodo Habitus Fidei se habeat ad Gratiam Sanctificantem.

701. Dico 1. Habitus fidei probabilis nunquam infunditur ante gratiam. ita Lugo, Ripalda, Arriaga, Haunoldus l. 3. tr. 1. c. 9. contr. 1. n. 419. & alij: atque etiam S. Thomas 1. 2. q. 62. a. 4. in corp. ubi docet, habitum Theologicos simul infundi, quamvis actus fidei præcedat actum spei, & charitatis. item 3. p. q. 85. a. 6. in corp. ubi ait, virtutes connexas omnes simul incipere in anima. Prob. conclusio 1. Ex Concilio Viennensi Clementin. de Summa Trinit. c. 1. item ex C. Majores. de baptismo. citatis n. 23. habetur, parvulis infundi virtutes, ex virtute baptismi: ratio autem affertur; quod eæ virtutes infundantur adultis, & eadem sit generalis efficacia meritorum Christi, quæ per baptismum applicantur parvulis, & adultis: atqui, si adultis jam infunderetur ha-

bitus fidei ante baptismum, seu antequam reciperent gratiam, ob elicitum prius actum fidei, mala esset argumentatio ab adultis ad parvulos; quia isti non possunt elicere actum fidei: ergo. Confir. Adulti non possunt recipere gratiam ante elicitum actum fidei: imò neque statim cum actu fidei; quia adhuc requiritur, vel contritio, vel sacramentum: ergo, si postea actu fidei statim infunderetur habitus fidei, tunc iste semper infunderetur adultis ante gratiam, & ante baptismum: hoc autem dici non potest: ergo. Prob. subsumpt. Papa, & Concilium supponunt, habitum fidei etiam adultis infundi per baptismum in re, vel saltem in voto susceptum: ergo.

702. Probat 2. Tridentinum sess. 6. c. 7. sic definit: Unde in ipsa justificatione, cum remissione peccatorum, hæc omnia simul infusa accipit homo per Jesum Christum, cui inseritur, fidem, spem, & charitatem: ergo ista simul cum justificatione, seu gratia, infunduntur. Loquitur autem Concilium de habitibus; nam ait, hanc fidem, ex Apostolica traditione, catechumenos petere ab Ecclesia: non autem petunt fidem actualem, quam jam ante baptismum afferunt: ergo habituale. Ex quo etiam confirmatur sententia nostra; quia, si hanc, id est, fidem habituale catechumeni petunt, ea non jam ob actum fidei præcedentem infunditur ante baptismum, in quo infunditur gratia.

Dicere autem illud simul significare, non simultatem temporis, aut naturæ, sed tantum simultatem omnium trium virtutum, hoc est, ut nulla non infundatur, est sensum sine necessitate torquere: & licet juxta aliquos debeat ita explicari illud Ecclesiastici 18. v. 1. Qui vivit in æternum, creavit omnia simul (eoquod aliter non videatur posse esse verus hic textus in sensu literali) non tamen sine necessitate (qualis circa verba Tridentini nulla est) debet, aut potest particula simul semper ita explicari; aliàs, si quis ab uno Episcopo, servatis interstitiis, successivè recepisset omnes ordines, posset dici, eos simul accepisse. Sed nec dici potest, Tridentinum tantum loqui de ordinariè contingentibus; nam propositio indefinita in materia dogmatica æquivaleret universali: dein juxta adversarios neque ordinariè infunderetur fides post gratiam, imò nunquam adultis, ut patet ex dictis n. præcedenti. Neque tandem dici potest, Concilium loqui tantum de fidei augmento; nam eodem modo loquitur de fide, ac charitate: at non loquitur de augmento, sed de prima infusione charitatis: ergo.

703. Dico 2. Habitus tamen fidei manet in peccatore sine gratia, si is non incidat in hæresin. ita Tridentinum sess. 6. c. 15. ubi docet, per infidelitatem fidem amitti: non verò per quodcunque aliud peccatum, quo tamen amittitur gratia, ut ibidem habetur. Licet autem ibi Concilium non utatur termino habitus, loquitur tamen de isto, seu de fide habituali, ut patet ex contextu; quia Concilium semper loquitur de habitu capitibus antecedentibus, ut iterum patet,

ARTICULUS IV.

Solvuntur Objectiones.

patet ex dictis *n. precedenti*. Eadem conclusio quoad 1. partem desumitur ex omnibus illis S. Scripturæ locis, quibus probatur, fidem esse posse sine charitate, quæ videtur apud Bellarminum *tom. 4. contr. 3. general. 2. princip. l. 1. de justificatione c. 15.* sic Joannis 12. v. 42. *Ex principibus multi crediderunt in eum: sed propter Phariseos non confitebantur, ut e synagoga non eicerentur; dilexerunt enim gloriam hominum magis, quam gloriam DEI.* & Jacob. 2. v. 20. *Fides sine operibus mortua est.*

Obiter hic addo, etiam manere in peccatore spem. Probatur hoc auctoritate omnium Theologorum, & paritate à fide desumpta. Excipe tamen, nisi quis desperet, aut infidelis fiat; nam desperatio, utpote strictè opposita spei, istam destruit: infidelitas autem, ut dictum est, destruit fidem: cumque fides sit fundamentum spei, illà destructà, etiam ista destruitur.

704. Quæri ulterius potest, an habitus fidei (& idem est de spe) maneat in peccatore, ex natura rei, sive juxta exigentiam ipsius habitus: an verò præcisè ex libero decreto conservetur à DEO, contra, vel supra suam exigentiam. Hoc secundum asserit Lugo *de fide disp. 16. sec. 2. n. 29.* ex ea ratione, quam ponit *n. 26.* scilicet, gratiam esse naturam in ordine superno, & habitus esse ejus potentias: potentias autem non manere destructà earum naturà, sicut non manent potentia, auditiva, visiva &c. destructà naturà animalis. Addit tamen, non propterea miraculosè fidem conservari; cum hoc fiat ex lege universali, à DEO, justis de causis, contra, vel supra exigentiam habituum statuta.

Ripalda econtra, & alii dicunt, fidem connaturaliter in peccatore fideli manere. Ajunt hi auctores, quòd, licèt non omnes potentia, quæ non possunt connaturaliter produci absque natura eas exigente, possint manere istà destructà, tamen possint manere aliqua destructà naturà: sic ajunt, virtutem germinandi, quæ est potentia grani, manere in grano emortuo: sed hoc exemplum vim non habet apud eos, qui admittunt vitam seminum. Negari tamen non potest, quòd maneat in cadaveribus destructà animà potentia aliqua producendi certos effectus, ut patet in herbis: quos effectus, si etiam attribuas formis partialibus, dici poterit, has ipsas formas esse in aliquo sensu potentias animæ subordinatas. Sed neque debet esse omnimoda paritas, inter verè, & strictè dictam naturam, ejusque potentias, ac inter tantum quasi naturam, ejusque quasi potentias; potuit enim DEUS pro libitu producere habitus fidei, & spei, cum tali, vel alia exigentia: quid autem fecerit, est satis incertum, quamvis neutri sententiæ negare velim suam probabilitatem.

705. **O**B. 1. contra 1. conclusio- nem. Habitus fidei confer- vatur sine gratia: ergo eti- am sine illa producitur. Confir. 1. Triden- tinum *sess. 6. c. 8.* ait: *Fides est humanae salu- tatis initium, fundamentum, & radix om- nium justificationis:* ergo debet infundi ha- bitus fidei ante justificationem, seu gratiam. Confir. 2. Qui accedit cum actu fidei ad ba- ptisimum, sed tamen cum aliquo peccato, e.g. luxuria, licèt non recipiat gratiam, tamen recipit characterem, & fidem: ergo fides re- cipitur ante gratiam. Resp. conc. ant. neg. conf. Ratio responsionis desumitur partim ex dictis *num. preced.* partim ex rationibus conclusionis: insuper in plurimis patet, plus requiri ad primam productionem, quam tantum ad conservationem rei.

Ad 1. confir. neg. conf. Tridentinum ibi loquitur de fide actuali, ut patet vel ex eo; quia dicit, nec fidem, nec opera mere- ri justificationis gratiam: ergo loquitur de fide, quæ saltem genericè accepta, potest esse meritoria: hæc autem est actualis, non habitualis: adeoque ex illis verbis ne- quit inferri, quòd debeat infundi habitus fidei ante justificationem. Ad 2. confirm. neg. ant. cum Lugone *de fide disp. 16. sec. 2. n. 22.* non enim ponitur sufficiens dispositio ad u- num habitum, nisi ponatur ad omnes, nec habemus sufficiens fundamentum ex Scriptu- ris, vel Conciliis, adstruendi in tali casu ef- ficaciam baptismi dimidiatam, in ordine ad habitum, sicut ad characterem.

706. Ob. 2. Tridentinum *sess. 6. c. 7.* ait: *Nam fides, nisi ad eam spes accedat, & charitas, neque unit perfecte cum Chris- to, neque corporis ejus virum membrum efficit:* ergo fides debet prius infundi; ali- as spes, & charitas, non possent accedere. Confir. 1. Hæreticus, quando accedit ad fi- dem, dicitur jam fidelis, antequam justifi- cetur: ergo jam habet habitum fidei. Confir. 2. S. Thomas 2. 2. q. 6. a. 2. ad 3. ait: *Quod ille, qui accipit à DEO fidem absque charitate, non simpliciter sanatur ab infi- delitate:* ergo fides infunditur absque cha- ritate.

Resp. neg. conf. Per *accedere* Triden- tinum tantum intelligit *conjugi*; aliàs nun- quam, neque parvulis possent simul infun- di istæ tres virtutes; quia, si simul infunde- rentur, non accederent spes, & charitas ad fi- dem, quod tamen Tridentinum requirit ad ju- stificationem; unde per accessum intelligitur tantum conjunctio: estque hic modus lo- quendi frequens: sic dicimus, sapientiam non esse valde æstimandam, nisi accedat pietas. Ad 1. confir. neg. conf. Luxuriosus, si det elemosynam, dicitur misericors: quin tamen habeat habitum infusum miseri- cordiæ; quare terminus *fidelis* potest si- gnificare

gnificare, vel habentem habitum fidei, vel habentem actum fidei moraliter perseverantem: & in hoc secundo sensu talis hæreticus dicitur fidelis.

Ad 2. confir. neg. conf. S. Doctor loquitur de fide actuali, quam DEUS donat peccatori infideli, dum cum eo per auxilium extrinsecum concurrat ad actum fidei, ut colligitur ex toto illo articulo, & vel maxime ex illis, quæ eodem loco habet, nempe per solam fidem non sanari hominem simpliciter; quia non remouetur culpa præcedentis infidelitatis: sed tantum sanari secundum quid, ut scilicet cesset à tali peccato, seu actu peccati; nam statim addit: Hoc autem frequenter contingit, quod aliquis desistat ab uno actu peccati, etiam DEO hoc faciente, qui tamen ab actu alterius peccati non desistit, propria iniquitate suggerente: & per hunc etiam modum datur aliquando homini à DEO, quod credat: ergo loquitur Angelicus de cessatione ab infidelitate actuali, seu de actu fidei: quem actum etiam significat ipsa vox credere. Quando autem huc afferuntur textus S. Augustini, citati n. 621. ipsi quoque explicari possunt de fide actuali.

707. Ob. 3. Gratia requirit aliquam dispositionem in subjecto: ergo ante illam prior infunditur fides. Confir. Si fides, & spes, dependent à gratia, non est assignabilis ratio, cur præ habitibus moralibus in peccatore conferuntur: sed debet dari ratio: ergo. Resp. retorq. argum. ergo etiam habitus poenitentiae infunditur ante gratiam; quia etiam aliqua poenitentia prærequiritur. In forma dist. ant. gratia requirit aliquam dispositionem actualem. conc. ant. habitualem. neg. ant. & conf. Dispositio autem ista, siue actus fidei, aut aliarum virtutum, non procedat ab habitu, sed ab auxilio extrinsecò, sicut etiam actus contritionis, si eliciatur à peccatore.

708. Ad confir. iterum retorq. argum. Si habitus fidei, & spei, non dependent à gratia, cur dependent alii? scilicet talis est voluntas DEI, quæ innotescit nobis sufficientissime ex Tridentino. In forma. dist. ma. non est assignabilis ratio, distincta à voluntate DEI, quæ nobis certò sit cognita. om. ma. quæ saltem probabiliter sit nobis cognita. neg. ma. & dist. sic mi. neg. conf. Per se sufficeret sola voluntas DEI: potest tamen adhuc alia assignari ratio probabilis, ex eo, quod habitus fidei, & spei, sint quasi fundamenta vitæ spiritualis, & eorum actus maximè necessarii, quodque DEUS ex sua misericordia noluerit, hominem spoliare omni dono superno: sed voluerit, ei hos habitus relinquere, nisi specialiter, per peccata immediatè opposita, eos demereatur. Cum autem habitus piæ affectionis etiam necessarius sit ad actus fidei, putant Lugo *disp. 16. de fide sec. 3. n. 44.* & Haunoldus *l. 3. tr. 1. c. 9. n. 431.* etiam eundem in peccatore manere: imò & habitum elicivum iudicii practici supernaturalis de credibilitate revelationis: quod quidem valde pro-

R. P. Ant. Mayr. Theol. Tom. I.

babile est: sed non ita certum, ut certum est manere habitus spei, & fidei, de quibus id est de fide ex Tridentino. Contra 2. conclusionem non est, quod à Theologis obijciatur. Jam quæstionibus hucusque agitatis affinis est quæstio de subjecto habitus fidei: ex cuius occasione etiam statim agendum, de subjecto spei, & charitatis; tum ne plura hæc dicenda, alibi iterum repeti necesse sit; tum ut discrimen inter habitus Theologicos hæc in re clariùs notetur.

QUÆSTIO III.

De Subjecto Habitùs Fidei.

ARTICULUS I.

In quibus Subjectis dentur Habitus Fidei, Spei, aut Charitatis.

709. Dico 1. Habitus charitatis datur in omnibus iustis, viatoribus, & comprehensoribus, etiam ipso Christo Domino: non autem in graviter peccantibus. ita certissima omnium. Prob. 1. p. conclusionis. Inprimis si supponatur, habitum charitatis (ut aliqui volunt) esse identificatum cum gratia sanctificante, tunc clarum est, quod sit in omnibus iustis, in quibus omnibus est ea gratia, utpote forma denominans iustos: cumque Christus Dominus etiam habeat gratiam sanctificantem, ejusdem speciei cum nostra, etiam in ipso erit habitus charitatis.

Si autem supponatur (ut plures volunt) habitum charitatis esse distinctum à gratia, tamen negari non potest, quod ipse ex lege DEI sit semper connexus cum gratia, & cum ea in justificatione infundatur, ut docet Tridentinum *sess. 6. c. 7.* his verbis: *Unde in ipsa justificatione, cum remissione peccatorum, hæc omnia simul infusa accipit homo per Jesum Christum, cui inseritur, fides, spes, & charitatem.* Intelligitur autem charitas habitualis; nam hæc ibidem dicitur iustificatis inherere: hoc est, in ipsis tamdiu manere, donec peccato gravi expellatur: ergo iterum, ubi datur gratia, scilicet in omnibus iustis, datur etiam habitus charitatis, cum ea connexus, & cum eadem infusus: cumque, ut jam dictum, Christus Dominus habeat etiam gratiam sanctificantem, quamvis longè intensiorem, tamen ejusdem speciei cum nostra, quæ est radix habituum supernaturalium, habet etiam similem habitum charitatis, uti omnes concedunt.

710. Hic autem habitus charitatis non cessat in Beatis, seu comprehensoribus (uti cessat fides, & juxta multos etiam spes) nam in cælo quoque charitas potest elicere suos actus amoris, ubi tamen fides suos actus non potest elicere: neque etiam spes juxta eos, qui eam in Beatis negant permanere. Hinc de charitate dicit Apostolus *1. Corinth. 13. v. 8. Charitas nunquam exsedit*: quæ verba

C c

SS. Pa-

SS. Patres citandi n. 713. & interpretes, communiter explicant in hunc sensum, quod charitas nunquam cesset, nisi peccato gravi destruat: & hinc nec in cælo desinat, ubi peccato locus non est: imò Estius *in hunc locum* ait, hunc sensum palam ostendi ex subsequentibus donis, quæ ibi dicuntur cessare.

Probatur jam 2. pars conclusionis, scilicet, quod charitas non maneat in ullo graviter peccante. Concilium Tridentinum *sess. 6. c. 15.* sic definit: *Afferendum est, non modo infidelitate, per quam & ipsa fides amittitur, sed etiam quocunque alio mortali peccato, quamvis non amittatur fides, acceptam justificationis gratiam amitti.* Jam huic justificationis gratiæ est annexus, saltem ex lege DEI, habitus charitatis, ut supra dictum: ergo iste habitus unà cum illa gratia amittitur: & hanc sequelam ex his verbis deducunt omnes Theologi post Tridentinum: & qui priores fuerunt, idem etiam jam ante Tridentinum docuerunt.

711. Dico 2. Habitus fidei, & spei, dantur in quolibet puro homine justo, & viatore, donec per peccatum ipsis contrarium expellantur. Dico 1. *puro homine*; nam aliter loquendum est de Christo Domino, qui, ut paulò post dicemus, nec habitum fidei, nec spei habuit. Dico 2. *viatore*; quia de Beatis postea loquemur. Conclusio est certissima, & prob. Tridentinum citatum n. 709. dicit, hos habitus infundi in justificatione, adeoque dari in justis: Addit dein *sess. 6. c. 15.* fidem non amitti quocunque gravi peccato: ergo multò magis sentit, eam manere in omni justo: & par est ratio de spe. Accedit, quod isti habitus, ut & habitus aliarum virtutum, ex natura sua sint permanentes, nisi à contrario expellantur: ergo.

712. Quod jam spectat ad expulsionem, seu destructionem istorum habituum, docet Tridentinum *sess. 6. c. 15.* (verba dedimus n. 710.) fidem non destrui, quovis peccato, sed tantum infidelitate, quæ est ipsi directè contraria: & à paritate rationis inferunt communissimè auctores, etiam spem non destrui, nisi vel destructa fide, cui quasi fundamento innititur, vel admisâ desperatione, quæ spei immediatè contraria est. Quod verò attinet ad reliquos habitus virtutum supernaturalium, docent communissimè auctores, eos, cum radicentur in gratia sanctificante, cum ista etiam destrui per quodvis mortale peccatum.

Cum autem hæc res potissimum decidenda sit ex auctoritate, ex qua nobis innotescere debet voluntas DEI, volentis potius producere habitus talis naturæ, aut essentia, quam alterius, ideo hic ipse consensus communissimus authorum est optimum argumentum, & solida probatio. Quare autem DEUS voluerit, relinquere homini peccatori, non quidem alias virtutes, attamen fidem, & spem, ratio præcipua est ipsius benignissima voluntas, qua noluit hominem, quamvis peccantem, privare pri-

mis quasi radicibus conversionis, per quas nempe fit primus motus præparationis ad justificationem, de qua præparatione agit Tridentinum *sess. 6. c. 6.*

713. Dico 3. Habitus fidei non datur in Beatis (& par est ratio de Christo Domino adhuc vivente; cum hic nunquam fuerit tantum viator, sed semper simul comprehensor, hoc est, gaudens visione beatifica DEI) ita communis. Prob. S. Paulus 1. *Corinth. 13. v. 9.* ait: *Ex parte enim cognoscimus, & ex parte prophetamus: cum autem venerit, quod perfectum est, evacuabitur, quod ex parte est: id est imperfecta cognitio fidei cessabit. & infra v. 12. Nunc cognosco ex parte, tunc autem cognoscam, sicut & cognitus sum: nunc autem manent fides, spes, charitas.* Ubi per particulam autem videtur Apostolus innuere diversitatem statûs viæ, in qua manent tria hæc, à statu patriæ, in qua manet sola charitas: de qua scilicet jam dixerat v. 8. *Charitas nunquam excidit:* unde S. Hieronymus in 1. *ad Cor. c. 13. & in hæc verba* ait: *Charitas nunquam excidit, hoc est, ipsa sola permanet in futuro.* & S. Chrysostomus *homil. 34. in c. 13. ep. 1. ad Cor. & hunc locum,* docet, Apostolum extollere charitatem supra fidem; eoquod ista semper duret, imò post mortem in futuro crescat. Idem docent SS. Augustinus, Anselmus, & alii.

Ratio autem est; quia obscuritas fidei, licet stet cum evidentiâ in attestante, seu cum evidentiâ aliqua abstractiva, de existentia testimonii Divini: non tamen stat cum evidentiâ intuitiva, seu clara visione beatifica ipsius testimonii Divini in se, ut sumitur ex illo 2. *Petri 1. v. 19.* ubi fides vocatur *lucerna lucens in caliginoso loco, donec dies elucescat, & Lucifer oriatur:* hoc est, donec dies visionis beatificæ adveniat, quo cesset fides: sicut nempe lucerna extinguitur die illucescente. Hinc, licet Beati non omnia viderent in Verbo; quia tamen vident intuitivè ipsam authoritatem Divinam, seu testimonium DEI, non haberent amplius objectum formale, prout requiritur ad fidem: adeoque nec illa, quæ in authoritate, seu testimonio DEI clarè viso viderent, possent strictè loquendo credere, seu actum fidei circa ea elicere.

Quare, cessante fine habitûs fidei, cessat etiam ipse habitus; unde, quando de Christo Domino dicitur *Isa. 11. v. 5. Et erit iustitia cingulum lumborum ejus: & fides cinctorium renum ejus:* per fidem non intelligitur habitus fidei Theologicæ, sed fidelitas, ut habet Cornelius *in hunc locum Isaia:* vel intelliguntur ipsi fideles, qui Christum, tanquam suum servatorem, honoris causâ circumdabunt, ut habet idem Cornelius *ibidem,* & Melchior Canus *de locis Theol. l. 12. c. 13. resp. ad 1.* An etiam cesset in cælo pia affectio, quæ, cum sit habitus voluntatis, possitque elicere alios actus, saltem secundarios, e. g. gaudii de actibus fidei, in via elicitis, nolim divinare. vide Arriag-

gam, & præsertim Cardinalem de Lugo de fide disp. 17. sec. 3. n. 45.

714. Dico 4. Habitus fidei etiam non manet in damnatis, aut dæmonibus. ita communis, & verissima cum S. Dionysio de Divin. nomin. c. 4. post medium ubi docet, dæmones carere omnibus donis Divinis, tam secundum habitum, quam secundum operationem; sic enim ait: *In quo enim, obsecro, malos fieri dæmones dicimus, nisi in vacatione* (hoc est evacuatione, seu privatione) *Divinorum bonorum, habitus, & operationis?* S. Augustinus quoque de civitate DEI. l. 9. c. 21. ait, dæmones non cognovisse DEUM per lumen, quod illuminat fideles, sed per alia Divinæ virtutis effecta, & signa occultissima &c.

Quare dæmones quidem, & etiam Angeli beati, dum adhuc erant viatores, habuerunt habitum fidei, ut docet S. Thomas 2. 2. q. 5. a. 1. in corp. ex ea ratione; quod non sint creati in puris naturalibus, nec statim facti beati: adeoque etiam debuerint habere fidem in intellectu, & spem in voluntate. Cui rationi accedit etiam ista, quod Angeli debuerint posse mereri, captivando suum intellectum, & credendo: maximè cum spirituales essent, nec patiendi mereri possent. Attamen tam boni, quam mali Angeli, postea habitum fidei non retinuerunt; dæmones enim fuisse illo privati, sicut homines damnati: Angeli beati eum cum visione beatifica commutarunt.

Ratio autem conclusionis, tam quoad dæmones, quam quoad homines, seu quod tam dæmones, quam homines damnati habitum fidei perdant, ex Cardinali de Lugo de fide disp. 17. sec. 2. est hæc. Habitus fidei non potest elicere actum suum, nisi præcedat donum illustrationis supernæ, quo carent dæmones, & homines damnati: & consequenter habitus fidei esset in ipsis omnino otiosus; cum tamen ipse, utpote operativus, detur in ordine ad actus. Aliud est de charactere baptismi, qui, cum operativus non sit, sed tantum sit signum potestatis, habet adhuc semper finem in damnatis: cumque cedat in majorem damnatorum confusionem, potest in ipsis manere, etiamsi supernaturalis sit; nam spoliantur quidem damnati plurimis bonis supernaturalibus, at non omnibus iis, quæ cedunt in majorem ipsorum confusionem, & tormentum.

715. Dico 5. Habitus fidei adhuc manet in animabus purgantibus. ita communis contra Hurtadum ferè solum, qui tamen etiam tantum dubitat, vel inclinat in oppositum. Prob. Inprimis, etsi illa animæ haberent evidentiam in attestante, cum tamen nondum habeant visionem beatificam, possent adhuc ex dictis n. 459. elicere actum fidei. Dein, ut rectè ait Lugo de fide disp. 17. sec. 3. n. 49. animæ illæ non videntur habere de omnibus objectis, vel de omni revelatione, evidentiam in attestante; licet habeant de aliquibus; nam eorum status, cum sit pœnositus, non excludit obscuro

ritatem &c. Adde S. Paulum 2. Corinth. 5. v. 7. de omnibus peregrinantibus dicere: *Per fidem enim ambulamus, & non per speciem*: ergo peregrinantes habent fidem: atqui animæ purgantes adhuc sunt peregrinantes: ergo. Quod autem Apostolus dicat, existentes in corpore peregrinari, non obest; nam animæ purgantes, etsi extra corpus sint, tamen peregrinantur; nam revera necdum sunt in termino, sed ad illum tendunt, quod est peregrinari.

716. Dico 6. In Beatis non datur actus spei primarius. ita Suarez de spe disp. 1. sec. 8. n. 5. Haunoldus l. 3. tr. 2. contr. 5. n. 508. & alii. Probatur. Actus primarius spei tendit in DEUM ut bonum nobis, & possidendum à nobis, seu est desiderium fiduciale DEI ut possidendi: sed talis actus non datur in Beatis: ergo. ma. est probata supra n. 7. mi. prob. Licet concedatur, quod actus spei non necessariò excludat possessionem boni sperati pro eodem tempore, sed tantum pro eodem signo naturæ, ut patet in Angelis, qui, ut diximus tr. de Angel. n. 114. in primo instanti se actu disposuerunt ad gratiam, adeoque etiam potuerunt se disponere, consequenter etiam potuerunt à DEO sperare auxilia, & eodem instanti ea recipere, atque iis cooperari, & sic gratiam consequi: licet, inquam, hoc concedatur, tamen actus spei primarius excludit possessionem ultimi finis; quia cum possessione ultimi finis, sive cum beatitudine, aut visione beatifica, non potest stare actus fidei, necessariò pro priori naturæ præluens ad actum spei: consequenter neque potest stare ipse actus spei: ergo. Secundo, quando res jam est visa ut prius possessa, non amplius desideratur ut possidenda: & in hoc sensu debet saltem accipi illud Apostoli ad Rom. 8. v. 24. *Quod videt quis, quid sperat?* atqui per visionem beatificam videtur DEUS jam possessus per ipsam visionem, & amorem necessariò ex ista consequentem: ergo non amplius desideratur ut possidendus. Quæ ratio saltem probat, quod prosequentibus instantibus non possit dari actus spei primarius. Si autem Beati alia sperarent, distincta à DEO, & non simul DEUM, sive, si sperarent alia, non ut media ad consequendum DEUM, sed ita, ut hunc non sperarent, aut desiderarent, talis actus non esset actus spei Theologicæ, sed spei moralis: qui actus spei moralis potest manere in Beatis.

717. Dico 7. An in Beatis detur habitus spei, est satis incertum. Gormaz, Esparza, Torres, & alii nonnulli apud Arriagam tom. 5. tract. de spe disp. 28. sec. 3. n. 29. negant: econtra affirmant Suarez, Oviedo, Haunoldus, & Arriaga, qui addit, hanc esse communioem: ego nolim divinare; nam, cum actus primarius, vel proprius, à quo spes dicitur sperare, dari non possit, videtur neque habitus spei dari. Econtra ait Suarez, sufficere, si spes possit elicere actus secundarios, e. g. amorem, vel gaudium concupiscentiæ, de ipso DEO ut nobis bono jam possesso. Sed fortè iterum opponi potest, ad

essentiam actus spei pertinere, ut res nondum sit possessa: & gaudium de re referri ad alium habitum. Verum reponere potest Eximius, non debere multiplicari habitus sine necessitate: & hinc non admittendum distinctum habitum, elicivum illius gaudij, & amoris: præsertim, cum hic habitus deberet primùm infundi in cœlo (sicut scilicet loco habitus fidei infunditur lumen gloriæ) cum in statu viæ gratis admitteretur ille habitus; cum nullum actum elicere posset: & hinc melius dici, quod ipse habitus spei possit elicere illos actus gaudij, & amoris: sicut castitas non tantum potest elicere actum castitatis, qua vincit tentationem: sed etiam potest de eadem victoria gaudere: quo admisso melius dicitur, manere in cœlo habitus spei, quam alius novus infundi.

Sic etiam aliqui admittunt, manere in Beatis habitum poenitentiae: non, ut eliciat dolorem, cujus Beati sunt incapaces, sed tantum aliqualem retractationem. Nec Suarezio, aut etiam his auctoribus, objici potest, sic etiam in Beatis posse manere habitum fidei; nam fides semper involvit in suis actibus imperfectionem obscuritatis, incompossibile cum visione beatifica; cum qua tamen nihil incompossibile involvit hic actus secundarius spei &c.

Sed replicat Gormaz de spe n. 5. atque ait, Beatos ordinariè gaudere de beatitudine sua, potius ut bona DEO per charitatem, & rarè gaudere de illa, ut bona sibi per concupiscentiam; unde ad hos actus, rarè elici solitos, non esse necessarium habitum, qui tantum datur ad actus frequentes. Idem addit, non esse paritatem ab aliis habitibus, qui gaudere possunt de suo bono; nam illi non requirunt, ad suum actum eliciendum, futuritionem sui objecti, uti requirit spes. Ego, ut jam dixi, nolim divinare, neque de habitu spei, an maneat in Beatis, neque de habitu poenitentiae. Videri potest Suarez de virt. Theol. tr. 2. de spe disp. 1. sec. 8. n. 5. Gormaz loc. modo cit. Haunoldus l. 3. tr. 2. n. 508. & seq. Arriaga tom. 5. tr. de spe disp. 28. sec. 3. n. 29. & seq.

De Christo Domino tamen videtur mihi valde probabile, eum non habuisse habitum spei Theologicæ; cum enim nunquam primarium ejus actum elicere potuerit, utpote semper comprehensor, non debuit ipsi habitus ille infundi, propter actus tantum secundarios; unde, quæ Christus desideravit, per alium habitum desideravit: quæviscunque is fuerit. Quare, quando psalmista psal. 21. v. 10. in persona Christi DEUM alloquitur, dicens: *Quoniam tu es, qui extraxisti me de ventre: spes mea ab uberibus matris meae:* vox spes non significat habitum, ut patet: neque spem objectivam, seu bonum speratum, sive DEUM, in quem tendat Christus, per actum spei, seu desiderium; nam possessor boni non desiderat illud: sed significat fiduciam, seu objectum fiduciae, sive DEUM auxiliatorem; unde Jacobus Jansonius in psalterium hunc locum ita interpretatur: *Fiducia, felicitas,*

robur meum: & Canus de locis Theol. l. 12. c. 13. resp. ad 2. ait: *Dicitur enim DEUS spes Christi; quia in DEO erat fiducia ejus, non in homine. Item, quia multa etiam a DEO sperabat, quamvis non speraret gloriam animæ.* Aliud est in Beatis; nam, cum isti in vita spem habuerint infusam, in ordine ad actum primarium, quem tunc potuerunt elicere, potest fortè facilius admitti, quod idem in ipsis permanferit, quam quod novus infusus fuerit.

718. Dico 8. In animabus purgantibus datur habitus, & actus spei. ita communis cum S. Thoma. Prob. Ista animæ habent fidem, ut probatum n. 715. & necdum possident DEUM, nec vident eum (ne objiciatur illud Apostoli ad Rom. 8. v. 24. *Quod videt quis, quid sperat?*) ergo possunt DEUM possidendum sperare. Dein certitudo de re consequenda, vel etiam evidentia, non opponitur spei, ut rectè ait Gomaz de spe n. 12. quia, non obstante ea evidentia, tamen res necdum est possessa, & desideratur, quamvis cum majore fiducia. Quod enim Arriaga dicit tom. 5. tr. de spe disp. 28. sec. 2. n. 20. nempe arduum spei esse incertitudinem, non est verum; longè enim melius dicitur, arduum esse idem, ac difficile: & præsertim arduum esse, quod nostris viribus solis non est obtinibile, ut docet S. Thomas. 2. 2. q. 17. a. 1. in corp. & a. 5. ad 4. atque admittit Suarez de virt. Theol. tract. 2. de spe disp. 1. sec. 3. n. 2. itémque docet Gormaz tract. de spe n. 11. Et hoc arduum requiritur ad spem Theologicam; si enim aliquid est obtinibile solis nostris viribus, non est arduum, ut requiritur ad spem: sed ut requiritur ad magnanimitatem, prout docet Angelicus ibidem n. 5. ad 4. Hæc autem tota arduitas sine omni incertitudine datur in consequendo DEO, vel beatitudine, respectu animarum purgantium: adeoque datur arduitas ad spem omnino sufficiens.

719. Dico 9. In Angelis, dum adhuc erant viatores, etiam dabatur habitus spei, ita communis. Ratio est clara; nam habuerunt fidem, ut dictum n. 714. nec tum jam DEUM possederunt, sed tamen ad eum possidendum creati fuerunt: ergo potuerunt eum desiderare: & quidem, cum habuerint auxilia à DEO sufficientissima, potuerunt etiam de eo consequendo habere magnam fiduciam: quod est formalissimè sperare. An autem Angeli beati, postquam in termino sunt statuti, retinuerint habitum spei, an non, determinandum est ex eo, quod asseritur de aliis Beatis; si enim in aliis Beatis datur adhuc habitus spei, etiam dabitur in Angelis: si autem in aliis Beatis non detur, neque dabitur in sanctis Angelis.

In dæmonibus verò, & animabus damnatis, spes nulla remanet; cum enim dæmones, & animæ damnatæ, non habeant fidem, nec ullam aliam illustrationem supernaturalem: insuper etiam certi sint, se in æternum nihil boni impetraturos, ex duplici capite non possunt ullum actum spei elicere: consequenter in iis habitus spei esset omnino otio-

otiosus, & superfluus: adeoque non manet. Quin imò habitus spei destruitur in peccatore, in statu viæ desperante: quanto magis destruetur in æternum desperatis in termino?

ARTICULUS II.

Solvuntur Objectiones.

720. **O**B. 1. contra 4. conclusionem. *Jacob. 2. v. 19.* dicitur: *Dæmones credunt, & contremiscunt*: atqui ibi est sermo de vera fide supernaturali: ergo. prob. mi. Apostolus supponit, fidem dæmonum esse talem, qualis est fides Christianorum, quæ est supernaturalis; aliàs male inferret, ex inutili fide dæmonum sine operibus, etiam inutilem esse fidem Christianorum sine operibus: ergo. Resp. 1. cum quibusdam apud Lugo *de fide disp. 17. n. 11.* illud *credunt* significare idem, ac *crediderunt*: scilicet, dum erant in viâ, non autem postea; est enim apud Hebræos modus familiarissimus, ponendi unum tempus pro alio: sic illud *Luc. 7. v. 47. Cui autem minus dimittitur, minus diligit*: explicatur à SS. Ambrosio, Chrysostomo, Beda, Euthymio, Theophilacto, *minus dilexit*.

Resp. 2. neg. mi. ad prob. neg. ant. Apostolus non æquiparat utramque hanc fidem in eo, quòd supernaturalis sit, sed quòd utraque sine operibus sit inutilis: sive deïn supernaturalis sit, sive non: &, ut ait Cornelius *in hunc locum*, vult dicere: quid prodest tibi fides tua sine operibus? tam parum, quam dæmonibus sua: licet non sit in omnibus paritas: & hæc est communis responsio teste Lugo *de fide disp. 17. n. 12.* Quamvis autem hac ratione ex fide dæmonum non probaretur valde efficaciter inutilitas fidei supernaturalis, ait Lugo *cod. n. 12.* eam ab Apostolo aliis argumentis ibidem probari.

721. Ob. 2. contra 6. conclusionem. Beati, etsi non possint sperare DEUM, hic, & nunc possidendum, possunt tamen sperare eum in æternum à se possidendum; nam tempus futurum, & possessio futura, nondum possidetur: ergo Beati possunt elicere actum spei primum, scilicet desiderium fiduciale circa ipsum DEUM. Resp. cum Suarez *de virtutib. Theol. tr. 2. de spe disp. 1. sec. 8. n. 5.* nego suppositum; æternitas enim DEI est ipse DEUS: ergo, dum possidetur ipse, jam possidetur ejus æternitas tota simul. Si autem illud *in æternum* appelleret super possessionem, quasi diceretur, posse sperari æternam possessionem DEI. Resp. cum Beati sint certissimi de perpetuitate possessionis, eaque immutabiliter ipsi à DEO concessa sit, saltem in radice, quatenus ipsis concessum est lumen gloriæ, quod eam exigit, non possunt eam amplius sperare, ex eo; quia non est amplius bonum arduum,

prout requiritur ad spem, ex dictis n. 718. Possunt enim Beati beatitudinem, & ejus ulteriorem semper continuationem, habere viribus propriis: non quidem viribus ex natura propriis, sed tamen propriis ex gratia, jam immutabiliter ipsis concessa. Licet autem requiratur adhuc concursus DEI, hoc non impedit, quò minus dicantur Beati viribus propriis beatitudinem habere: modò is concursus debeat, ut debetur lumini gloriæ; aliàs neque quidquam naturale possemus viribus propriis efficere. Adde, quòd Beati non possunt, eam possessionem perdere; unde, licet possint ulterius desiderare visionem in futurum, tamen non possunt, eam sperare per actum saltem primum; quia eam jam immutabiliter, & inamissibiliter habent: quidquid sit, an tale desiderium dicendum sit actus spei secundarius &c.

DISPUTATIO VI.

De Spe, & Charitate Theologica.

722. **P**Lura jam antè de spe, & charitate disputavimus, ex occasione. Sic habitum spei Theologicum dari probatum est à n. 8. Eum distinctum esse à fide, probatum *ibidem*, & iterum n. 16. Quòdnam sit ejus subiectum, expositum fuit à n. 716. Præceptum actus spei eliciendi explicatum est à n. 607. Pari ratione dari habitum charitatis, eumque Theologicum esse, probatum est n. 8. Ab aliis habitibus eum distingui est *eodem numero* ostensum, & iterum ex Tridentino n. 702. & seq. ubi ex Concilio hoc probavimus, habitum charitatis ab habitibus fidei, & spei, separabilem esse. De præcepto charitatis egimus a. n. 607. & seq. uti & de ejus subiecto à n. 709. Restant pauca de spe, & charitate, in elencho præscripta, quæ paucis etiam absolvemus.

QUESTIO I.

De Objecto Materiali, & Formali, ac Proprietatibus Habitûs Spei.

ARTICULUS I.

Quid sit Spes, & quàm certa, quòdque Objectum Materiale, & Formale ejusdem.

723. **D**ico 1. *Actus Spei Theologica* rectè definitur, *Desiderium fiduciale supernaturale beatitudinis supernæ, DEO auxiliatori inmixtum.* ita ferè quoad verba Gormaz *tract. de spe disp. 1. n. 10.* & alii communissimè quoad sensum. Explicatur, & simul probatur hæc definitio, seu descriptio. Dicitur 1. *desiderium*, quòd aliud non est, quàm amor concupiscentiæ, sive amor rei ut nobis bonæ, nondum possessæ, cum appetitu eam habendi